Stereotipni prikaz preometnih nesreća koje su uzrokovale vozačice na primjeru portala 24sata.hr

Markiš, Natalija

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:122:008125

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

University North Digital Repository

Sveučilište Sjever

Diplomski rad br. 25_NOVD_2020

Stereotipni prikaz prometnih nesreća koje su uzrokovale vozačice na primjeru portala *24sata.hr*

Natalija Markiš, 0005122

Koprivnica, rujan 2020. godine

Sveučilište Sjever
Sveučilišni centar Koprivnica
Trg dr. Žarka Dolinara 1, HR-48000 Koprivnica

Prijava diplomskog rada

Definiranje teme diplomskog rada i povjerenstva

ODJEL Odjel za komunikologiju, medije i novinarstvo

STUDIJ diplomski sveučilišni studij Novinarstvo

PRISTUPNIK Natalija Markiš | MATIČNI BROJ 0005122

DATUM 17. 9. 2020. | KOLEGIJ Rodni stereotipi i novinarstvo

NASLOV RADA Stereotipni prikaz prometnih nesreća koje su uzrokovale vozačice na primjeru portala 24sata.hr

NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU Stereotypical presentation of car accidents caused by female drivers on the example of the 24sata.hr portal

MENTOR Lidija Dujić | ZVANJE doc. dr. sc.

ČLANOVI POVJERENSTVA

1. izv. prof. dr. sc. Magdalena Najbar-Agičić
2. doc. dr. sc. Irena Radej Miličić
3. doc. dr. sc. Lidija Dujić
4. doc. dr. sc. Željko Krušelj
5.

Zadatak diplomskog rada

BROJ 25_NOVD_2020

OPIS

Tema ovoga diplomskog rada jesu stereotipi prema vozačicama koje obnašaju visoke dužnosničke funkcije, a uzrokovale su prometne nesreće. Prvi dio rada donosi teorijski uvid u problem rodnih stereotipa i predrasuda, kao i uloge medija u njihovu širenju, dok se u istraživačkom dijelu rada analiziraju dvije prometne nesreće na temelju medijskih sadržaja objavljenih na najčitanijem hrvatskom portalu 24sata.hr.

U radu je potrebno:
1. Uvodno izložiti teorijski kontekst istraživanoga fenomena.
2. Definirati metodologiju istraživanja.
3. Analizirati medijske sadržaje prema postavljenim kriterijima.
4. Komparativno utvrditi razlike u izvještavanju i komentiranju izabranih primjera.
5. Izvesti zaključke na temelju provedenoga istraživanja.

ZADATAK URUČEN 18/3/2020 | POTPIS MENTORA

SVEUČILIŠTE SJEVER

Sveučilište Sjever

Odjel za komunikologiju, medije i novinarstvo

Diplomski rad br.25_NOVD_2020

Stereotipni prikaz prometnih nesreća koje su uzrokovale vozačice na primjeru portala *24sata.hr*

Studentica

Natalija Markiš, 0005122

Mentorica

Lidija Dujić, doc. dr. sc.

Koprivnica, rujan 2020. godine

Predgovor

Masovni mediji svoj sadržaj moraju prilagoditi željama i interesima publike. Prema kojim kriterijima će se odabirati teme, na koji će se način obrađivatiili o kojem će se događaju uopće pisati – uvelike ovisi o uređivačkoj politici pojedinih medija, kao i o njihovoj vlasničkoj strukturi, a najviše o interesima kapitala i zahtjevima tržišta koji u konačnici donose prihod medijima.

Seljenjem medija na internet izvještavanju se sve više pristupa senzacionalistički s ciljem ostvarivanja što većega profita – nerijetko na štetu profesionalnoga novinarstva. Primjerice, crna kronika jedan je od medijskih segmenata koji izaziva veliki interes javnosti, a poseban naglasak stavljen je na prometne nesreće, osobito kada su u pitanju vozačice – što otvara dodatan prostor za rodnu stereotipizaciju u medijima. I mogućnost komentiranja članaka rezultirala je govorom mržnje umjesto slobodom govora.

Upravo bi mediji,uz nadležne institucije, trebalibiti pokretač za stvaranje demokratskoga društva koje bi bilo oslobođeno predrasuda i otvoreno prema različitostima.

Sažetak

Ovaj diplomski rad bavi se analizom medijskih sadržaja vezanih uz stereotipe o vozačicama na portalu *24sata.hr*. Analizira se pet članaka objavljenih u kolovozu 2018. godine i ukupno 932 komentara čitatelja na te članke o prometnoj nesrećikoju je skrivila bivša pročelnica grada Rijeke za sport i tehničku kulturu Vera Begić Blečić te pet članaka objavljenih u ožujku 2019. godine i ukupno 900 komentara čitatelja na te članke o prometnoj nesreći koju je skrivila bivša ministrica regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Gabrijela Žalac.

U teorijskom dijelu rada definira se uloga medija u širenju stereotipa i predrasuda, a potom se u istraživačkom dijelu rada prate stereotipi kojima se žene za volanomprikazuje u negativnom kontekstu, kao i izvještavanje na temelju općeprihvaćenih predrasuda– čime ih se rodno diskriminira. Potvrđuje to i sadržaj analiziranih komentara čitatelja u kojima dominiraju negativnikomentari koji ne samo što vrijeđaju vozačice, nego i potiču na mržnju i nasilje.

Ključne riječi: medijsko izvještavanje, stereotipni prikaz žena za volanom, predrasude, *24sata.hr*

Summary

This diploma thesis deals with the analysis of media content related to stereotypes about female drivers on the *24sata.hr* portal. It analyzes five articles published in August 2018 and 932 reader comments on these articles about the car accident caused by the former mayor of Rijeka for sports and technical culture Vera Begić Blečić and five articles published in March 2019 and 900 reader comments on and articles on a car accident caused by former Minister of Regional Development and European Union Funds Gabrijela Žalac.

The theoretical part of the paper defines the role of the media in spreading stereotypes and prejudices, and then the research part of the paper monitors stereotypes that portray women behind the wheel in a negative context, as well as reporting based on generally accepted prejudices – which discriminates against them. This is confirmed by the content of the analyzed comments of readers, which are dominated by negative comments that not only insult drivers, but also incite hatred and violence.

Keywords: media reporting, stereotypical portrayal of women behind the wheel, prejudices, *24sata.hr*

Popis korištenih kratica

HND	**Hrvatsko novinarsko društvo**
Ustav RH	**Ustav Republike Hrvatske**

Sadržaj

1. Uvod 1
2. Stereotipi i predrasude 3
3. Uloga medija u širenju rodnih stereotipa i predrasuda 7
4. Medijska manipulacija informacijama 11
5. Način izvještavanja o prometnim nesrećama u kojima sudjeluju vozačice 15
5.1. Slučaj nesreće bivše riječke pročelnice Vere Begić Blečić 22
5.1.1. Analiza članaka s pozicije autorskog teksta 22
5.1.2. Analiza komentara čitatelja 27
5.1.3. Stereotipi i predrasude o vozačicama 34
5.2. Način izvještavanja o nesreći ministrice Gabrijele Žalac 36
5.2.1. Analiza članaka s pozicije autorskog teksta 37
5.2.2. Analiza komentara čitatelja 41
5.2.3. Stereotipi i predrasude o vozačicama 44
5.3. Razlike u izvještavanju i komentarima čitatelja u slučajevima prometnih nesreća koje su uzrokovala bivša riječka pročelnica Vera Begić Blečić i bivša ministrica Gabrijela Žalac 45
6. Zaključak 49
7. Literatura 52
8. Popis slika 54

1. Uvod

Stereotipi i predrasude duboko su ukorijenjeni u društvo. Čovjek je od početka svoga postojanja imao potrebu za generaliziranjem, a u prirodi mu je i stvaranje pojednostavljenih i vrlo često iskrivljenih slika i stavova na temelju vlastite percepcije i/ili nametnutih mišljenja.

Ovaj diplomski rad bavi se temom stereotipa i predrasuda o vozačicama. Kada govorimo o prometnim nesrećama, jasno je da u izvještavanju o njima treba postupiti s maksimalnim oprezom i poštivanjem Kodeksa časti hrvatskih novinara. Kodeks propisuje kako novinari trebaju štititi čovjekovu intimu od neopravdanoga i senzacionalističkoga otkrivanja u javnosti. Osobita se pozornost, obazrivost i odgovornost zahtijeva pri izvještavanju o nesrećama, osobnim tragedijama, bolestima, smrtnim slučajevima i nasilnim djelima.

Svrha ovoga diplomskog rada jest istražiti i analizirati kakva je uloga medija u širenju stereotipa i predrasuda o vozačicama. Također će se istražiti kršenje pravila profesionalnoga medijskog izvještavanja, posebno u segmentu stereotipnoga prikaza žena za volanom i uopće izvještavanja koje je temeljeno na predrasudama.

Cilj je rada ukazati na važnost poštivanja etičkih načela u izvještavanju čija bi primjena uvelike oslobodila medijski prostor od stereotipa i predrasuda te podići svijest o tome da je današnjem, demokratskom društvu potrebno rušenje stereotipa.

Teza koja se želi dokazati ovim radom jest da je medijsko izvještavanje pod utjecajem predrasuda o dvjema izabranim prometnim nesrećam akoje su počinile „dužnosnice“ znatno utjecalo na formiranje stereotipa i predrasuda među čitateljima i komentatorima.

Prvi dio diplomskoga rada donosi teorijski uvid u problem stereotipa i predrasudakao i uloge medija u njihovu širenju.U istraživačkom dijelu rada analiziraju se dvije prometne nesreće koje su skrivile bivša pročelnica grada Rijeke za sport i tehničku kulturu Vera Begić Blečić i bivša ministrica regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Gabrijela Žalac. Nesreća koju je skrivila bivša riječka pročelnica dogodila se u kolovozu 2018. godine, dok se nesreća koju je skrivila bivša ministrica Žalac dogodila u ožujku 2019. godine. Riječ je o pet analiziranih članaka objavljenih u kolovozu 2018. godine i ukupno 932 komentara čitatelja na te članke i pet članaka objavljenih u ožujku 2019. godine i ukupno 900 komentara čitatelja na

te članke. Analizom komentara čitatelja na objavljene članke želi se istražiti povezanost načina na koji je tema obrađena u medijima s reakcijama čitatelja te uvidjeti kakav utjecaj na sadržaj komentara ima prisutnost negativnih stereotipa u članku.

Posljednji dio rada komparativno istražuje medijsko izvještavanje o ovim dvjema prometnim nesrećama. Ključnu razliku među njima predstavlja činjenica da je vozačica u jednoj od nesreća bila pod utjecajem alkohola i nesreća je završila smrtnim posljedicama – što se pokazalo presudnom činjenicom koja je usmjerila daljnji tijek izvještavanja i utjecala na velike razlike u sadržaju komentara čitatelja.

Na kraju diplomskoga rada ususta vljuju se rezultati istraživanja i donosi zaključak.

2. Stereotipi i predrasude

Ma koliko se trudili prihvaćati različitosti i biti prema svima jednaki, nitko vjerojatno u potpunosti nije lišen predrasuda. Zbog toga ponekad potpuno nesvjesno određene skupine ljudi procjenjujemo temeljem stereotipa koje smo stvorili i/ili prihvatili te ih u određenim situacijama diskriminiramo. Nevažno je radi li se o spolu, boji koži, vjeri, drugoj nacionalnosti ili etničkoj pripadnosti.Priručnik *Uostalom diskriminaciju treba dokinuti* stereotipe definira kao „uskogrudne slike u našoj glavi“ koje predstavljaju iskrivljena znanja, stajališta ili vjerovanja o sebi, odnosno drugima (Barada Jelavić 2004: 35), dok ih*Leksikon migracijskog i etničkog nazivlja*jednostavno opisuje kao „kruto i pojednostavljeno uopćavanje koje ljudi imaju o društvenom ponašanju drugih ljudi ili skupina, obično izgrađeno na negativnim i nekad pozitivnim predrasudama“ (Heršak 1998: 261).

Kada formiramo stereotipe, uvijek se radi o „drugima“ o kojima unaprijed stvaramo određeno mišljenje i samim time zanemarujemo posebnosti određene osobe, čime uglavnom negativne stavove prenosimo na sve pripadnike određene društvene skupine i teško ih mijenjamo. Jedan od razloga stvaranja stereotipa jest i način na koji ih usvajamo – prije svega kod kuće, zatim u obrazovnim ustanovama, na ulici, u poslovnom, privatnom ili prijateljskom okruženju, susrećemo se s njima od najranije dobi i prate nas cijeloga života.

Analizirajući medijske tekstove često ćemo naići na potvrdu diskriminacijske prakse, stereotipiziranje i objektivizaciju žena. Kako navodi Sanja Sarnavka u priručniku *Uostalom diskrimaciju treba dokinuti*,stereotip je „prvo bio komad metalne ploče koji je služio za rezanje sljedećih komada metala. Kao što se isti model metalne ploče reproducirao nebrojeno puta, tako i ponavljanje prikaza jedne društvene skupine uz koju se uvijek vežu iste osobine dovodi do uvjerenja kao sve/i predstavnice/i koji joj pripadaju nužno imaju upravo te osobine kao dominantne (plavuše su beznadežno glupe, Romi kradljivci, homoseksualci ženskasti...).“ (Navedeno prema Barada Jelavić 2004: 57)Dubravka Oraić Tolić u knjizi *Hrvatski kulturalni stereotipi*izdvaja sedam strategija tvorbe modernih identiteta i njihovih stereotipija. To su: imaginacija, totalizacija, naturalizacija, generalizacija, diskriminacija, industrijalizacija i dominacija. Imaginacija bi tako označavala neke ideje o „Vlastitome“ nasuprot onom „Tuđemu“. Sljedeći korak je totalizacija koja prikazuje slike o sebi i drugima koje se zamišljaju kao apsolutna jedinstva i cjelovitosti. Naturalizacija proglašava stvarnu bit naroda, klase, roda i sl., a s njome je povezana i generalizacija, tj. poopćavanje slika. Generalizaciji se

pridružuje diskriminacija odnosno isključivanje, obespravljivanje i ocrnjivanje „Drugih“, primjerice u izrazima poput „kokoš“ ili „guska“ koji se često koriste u svakodnevnom govoru za ženu. Kako navodi Oraić Tolić, diskriminacija ima i svoju „blažu“ verziju, a to su vicevi. Ako pogledamo s kulturološke strane, vicevi su oblik identitetske tolerancije i suživota u uvjetima kada se diskriminiraju „Drugi“. No, u građanskom društvu popularni su primjerice vicevi o „Trećima“ – Muji, Hasi i Fati. Ono što je sljedeće vrlo značajno u tvorbenom lancu modernih identiteta jest masovna proizvodnja simbola i institucija. Zadaća je kulturne industrije da pretvara imaginarni svijet u onaj stvarni. Himne, zastave, muzeji, nacionalne akademije – sve to pripada institucionalnim korelatima „duha“ nacije i moderne nacionalne države (Oraić Tolić 2006: 34). Posljednji cilj tvorbe modernih identiteta jest uspostava dominacije „Svoga nad Drugim“. Čvrsto strukturirani i institucionalizirani model je zapravo povijesni fenomen. „Monolog i dominacija samo su promijenili ruho, postali su simulakralni i virutalni. Ne pokreću ih velike ideje i ideologije nego interesi kapitala i medija. Nove vrijednosti koje bi trebale utemeljivati postmodernu kulturu, kao što su dijalog, multikulturalnost, poštovanje Drugoga, često su samo krinka za razigravanje još žešćeg monologa novca i moći, politike i medija.“ (Oraić Tolić 2006: 34)

Mediji imaju veliku ulogu u predstavljanju svijeta, kao i u životu svakoga od nas. Na nama je kako ćemo određenu temu prihvatiti, hoćemo li „pasti“ pod utjecaj medija, kako ćemo se ponašati i hoćemo li im u potpunosti vjerovati. Mediji također imaju vrlo značajnu ulogu u stvaranju stereotipa, kao i oslobađanju od njih. Primjera stereotipa u medijima ima jako puno, osobito kada se radi o ženama, muškarcima ili osobama starije životne dobi. S obzirom na to da ćemo se u ovom diplomskom radu baviti temom stereotipa i predrasuda prema vozačicama, i u analiziranim tekstovima će se vidjeti da je mnogo primjera kako publika formira mišljenje na temelju onoga što su im „servirali“ mediji. Da je stereotipnih primjera mnogo, dokazuje još i Rudi Supek u knjizi *Društvene predrasude i nacionalizam* u kojoj se osvrće i na ulogu medija. Prema Supeku, uloga je medija da nam predstavnike pojedinih skupina prikažu kao određene „karaktere“, odnosno kao ljude koji imaju određenu karakternu strukturu čija se glavna odlika ne razlikuje previše od grupe kojoj i mi sami pripadamo (Supek 1992: 192).

Većina teorijskih promišljanja polazi od teze kako stereotipi nemaju utemeljenje u iskustvu. Erno Kulcsar Szabo u svom radu „Tragovi neraspoloživog“ kaže da bi bilo „potpuno promašeno odmah odbaciti mogućnost da se u stalno naglašenoj perzistentnosti stereotipa – za razliku od uobičajenih klišeja u istraživanju stereotipa koji im prije svega predbacuju

simplificiranje i proizvoljnost – ne samo iskazuje tromost mišljenja, nego vjerojatno uvijek djeluje i ostatak naslijeđenih spoznaja ili čak potvrđenih iskustvenih elemenata“ (Kulcsar Szabo 2006: 16). Propitivanje stereotipa, smatra autor, dijelom se mora odnositi na vlastitu prošlost i iskustvo.

Iako su stereotipi u većini slučajeva negativnoga karaktera, oni mogu biti i pozitivni. Kako je već spomenuto u radu, riječ je o vicevima. Kada pričamo viceve o sebi ili nekome drugome, pričamo ih na temelju stereotipa – plavuše, Mujo i Haso, lijeni Crnogorci...Pritom je vrlo važno znati tko i u kojem kontekstu rabi stereotipe. Razlika je i u tome iznosi li osobno viđenje o određenim karakteristikama pripadnika neke skupine onaj koji pripada toj istoj skupini ili onaj koji pripada nekoj drugoj skupini. Također, nije nužno da svaka negativna konotacija mora biti razlog za osudu onoga drugoga. Humor je jedan od primjera gdje je njegova svrha opravdana i konkretna. No, problem nastaje kada stereotipna mišljenja prelaze granicu izvan zabave i na ostala područja života, npr. na odnose na poslu s kolegama, kreiranje medijskoga programa i slično.

Za razliku od stereotipa, predrasude se definiraju kao misli, osjećaji, vjerovanja, općenito stav prema ljudima koji pripadaju nekoj različitoj društvenoj skupini, a koji nemaju svoje utemeljenje u iskustvu, već se donose isključivo na temelju pripadnosti određenoj društvenoj skupini. Ono što je karakteristično za predrasude jest da ljudi na osnovi svojega stava prema određenoj kategoriji ljudi zauzimaju konkretne stavove i prema pojedincu bez provjeravanja je li to ispravno ili nije. Jedna od vjerojatno najkraćih definicija predrasuda jest da je to „loše mišljenje o drugima bez povoljnog opravdanja“ (Supek 1992: 58).Ova definicija prikazuje negativnu stranu predrasuda, no važno je ipak napomenuti kako predrasude mogu biti i pozitivne iako u vrlo rijetkim slučajevima.

I s predrasudama se susrećemo u najranijoj dobi i nesvjesno ih prihvaćamo. Od malih nogu djecu se uči kako su npr. Crnci niža rasa, a Cigani smrdljivi, lopovi i sl.te na taj način djeca formiraju određene negativne stavove. Supek u već spomenutoj knjizi *Društvene predrasude i nacionalizam* ističe kako predrasude ne služe samo privatnim i osobnim ciljevima već i društvenim ili kolektivnim. Tvrdnju da predrasuda u sebi ima psihološko-regresivni mehanizam najbolje dokazuje odnos između predrasude i njenoga praktičnog djelovanja. Kada se govori o društvenim predrasudama, tada se ne govori o spoznajnim ili intelektualnim procesima, već o jednom obliku grupnoga ponašanja pojedinca koje se izražava stavovima. Supekova klasifikacija ponašanja pod utjecajem predrasuda ukazuje da se početni i onaj najblaži oblik odnosi na ocrnjivanje ili ogovaranje što zapravo znači da se loše govori o pripadnicima određene društvene skupine.Faza izbjegavanja podrazumijeva stvaranje

određene distance dok se diskriminacija očituje u raznim mjerama koje se poduzimaju kako bi se pripadnik određene društvene skupine prikazao manje vrijednim u odnosu na ostale. Četvrti, pretposljednji stupanj *fizički napad* dovodi do posljednjega stupnja – *istrebljenja* kao konačnoga izraza neprijateljstva prema „drugome“, a očituje se u genocidu i progonima (Supek 1992: 62-63).Ovu klasifikaciju Supek je opravdao činjenicom da se neke tipične društvene predrasude svode na grupno ponašanje čovjeka koji ima jedan cilj – da sebe opravda kao pripadnika određene društvene skupine koji stoji u suprotnom odnosu prema nekoj drugoj skupini. Njegova definicija polazi od shvaćanja društvenih predrasuda kao „oblika društvene anti(sim)patije koja se očituje u pogrešnoj i nesavitljivoj generalizaciji i pristranom vrednovanju pripadnika drugih društvenih grupa, a koja počiva na dinamici grupnog uključivanja i isključivanja s tendencijom ka regresiji u primitivne oblike agresivnosti u slučaju porasta međugrupnih napetosti“ (Supek 1992: 64). Ujedno, Supek smatra da je ta tendencija k regresiji pravilo kod etničkih predrasuda, koje razlikuje od društvenih predrasuda. Kod etničkih predrasuda (koje se vrlo lako mogu dovesti u vezu s predrasudama zbog nacionalne pripadnosti, a poneki autori ih čak i izjednačavaju), lakša je i brža grupna identifikacija u cilju zajedničke mobilizacije prema nekom vanjskom neprijatelju, odnosno drugoj etničkoj skupini. Grupno agresivno ponašanje i lako izazivanje regresije kod etničkih je predrasuda još izraženije i na taj način uklanja sve one smislene i razumske procese u ljudskom biću koji stoje na putu agresivnom ponašanju. Supek tvrdi kako je baš ovaj mehanizam u podlozi nacionalističkih pokreta i etnocentrizma (Supek 1992: 64-65). Dovoljno nam to govori o velikoj i razornoj moći predrasuda. Vlastitu grupu gledati kao superiornu i nekritično gajiti samo pozitivno mišljenje o njoj, a njegovati neprijateljski stav, često i mržnju prema pripadnicima druge društvene skupine, pridajući im svima pretpostavljene negativne osobine, dovodi do grupne netrpeljivosti koja može imati dalekosežne posljedice. I baš to – „drugi“, „drugotni“, „drugačiji“ – u korijenu je predrasuda, a potom i stereotipa. U stanju smo percipirati samo svoju društvenu skupinu, njoj pripadamo, unutar nje se razvijamo. Takva je percepcija nužno subjektivna i često naučena i usađena. O „drugima“ uglavnom saznajemo posredno i s određenom distancom. Ta nas distanca, bila ona prostorna ili vremenska, onemogućuje u stjecanju znanja na temelju iskustva i skloni smo nekritičkom preuzimanju tuđih vjerovanja i stavova, onih koji unutar određene društvene skupine imaju status – istine.

3. Uloga medija u širenju rodnih stereotipa i predrasuda

Mediji imaju veliku ulogu u životu svakoga od nas. Mnogo toga ovisi upravo o njima jer već prenošenjem određenih informacija utječu na kreiranje našega mišljenja. Samim time značajna je njihova uloga u stvaranju i promicanju stereotipa i predrasuda. Unutar medija stvaraju se i promoviraju stereotipi. Upravo je takav primjer tema ovoga diplomskog rada – predrasude i stereotipi o ženama za volanom. Stalna okruženost stereotipima i njihovim porukama dovela je do toga da ih već prihvaćamo kao nešto „normalno“ pa su tako usađeni i u našu podsvijest.

Važno je podsjetiti na bitnu razliku između stereotipa i predrasuda. Stereotipi, za razliku od predrasuda, ne moraju nužno biti ograničeni samo na negativne karakteristike određene skupine ili pojedinca, već mogu biti i pozitivne. Kada se spominju stereotipi u medijima, najviše su zastupljeni, a samim time izazivaju i najviše kontroverzi, rodni stereotipi – o ženama, njihovom podređenom položaju naspram muškaraca, razlikama u „muškim i ženskim“ zanimanjima itd.

U demokratskom društvu mediji bi trebali djelovati kao sredstvo podržavanja demokratskoga poretka, što podrazumijeva i zauzimanje za ravnopravnost spolova. Bez obzira na to što u Hrvatskoj tu pretpostavku podupiru Zakon o ravnopravnosti spolova i Zakon o medijima, činjenica je da se u praksi ona uglavnom ne poštuje. Većina teoretičara složna je oko toga da je jedna od ključnih uloga medija i uklanjanje rodnih stereotipa u društvu kao isocijalizacija općenito. Širenju tih neupitnih istina doprinose i mediji koji svijet prikazuju pojednostavljeno koristeći mehanizme „selekcije informacija”, „rasporeda vijesti”, „uređivačke politike” i „promicanja određenih interesa” (Tajfel 1981: 144).Prvi problem kod prikaza žena u medijima jest taj što prikaza gotovo nema tamo gdje je potreban. Žene su u medijima premalo zastupljene u odnosu na muškarce, mogli bismo čak reći i nevidljive. Kada je prikaz postojan, on je u većini slučajeva generaliziran.

Jedan od takvih primjera su i tiskana izdanja s određenim rubrikama u kojima su već unaprijed koncipirani dijelovi pa su tako naslovne stranice obično posvećene politici, ekonomiji ili crnoj kronici, dok su kultura i zabava rezervirane za kraj. Muškarcima se često dodjeljuju udarne i vrlo ozbiljne teme, a ženama manje ozbiljne i zabavne. I fotografije u tiskovinama potvrđuju takav pristup – puno je više ozbiljnih fotografija na kojima su

muškarci identificirani jer se pojavljuju u smislenoj i nedjeljivoj vezi s tematikom o kojoj su mjerodavni govoriti.

S druge strane, žene su u medijima često anonimne, a u reklamama uglavnom kako bi bile u službi prodaje nekoga proizvoda za kućanstvo, odjeću, hranu i tome slično. „Njihova je pojavnost tako, nizanjem stranica i stranica, gotovo u svakoj tiskovini, degradirana i svedena na svojevrstan popratni ukras čija je vrijednost manja od proizvoda kojega ona ilustrira." (Milivojević 2004: 19)Od žena koje se u medijima pojavljuju s imenom i prezimenom, najprisutnijesu psihologinje, profesorice, aktivistice određenih udruga, spisateljice, socijalne radnice ili nutricionistkinje, čija je stručnost opet prilagođena obiteljskoj sferi i prirodnoj ulozi žena o brizi za obitelj (Milivojević 2004: 17).

Mediji pripadaju onoj sferi koja svoj najveći izvor zarade pronalazi u plasiranju informacija vizualnoga tipa. Sadržaji posvećeni ženskoj publici obično naglasak stavljaju na isticanje fizičkoga izgleda. Televizijske reklame, videospotovi, moda ili filmovi prenose globalne trendove koji diktiraju pa čak i manipuliraju činjenicom kako bi ljudi trebali izgledati, pritom se vodeći filozofijom kako je besprijekoran izgled idealan za ulazak u svijet u kojemu ćete biti primijećeni, a nadasve uspješni u osvajanju suprotnoga spola. U prilog tome, industrije kao što su dijetetska, kozmetička, farmaceutska ili industrija estetske kirurgije često i same putem medija proizvode potrebe, najčešće kod žena, čime planski utječu na kolektivno nezadovoljstvo vlastitim izgledom.

Takvi plasirani medijski sadržaji posebno pogubno djeluju na djevojke koje su još u procesu pronalaska vlastitoga identiteta,što vodido sukoba u kojemu se očekivano tradicionalno ispunjavanje rodnih uloga majke i kućanice „sudara" s preferiranjem samouvjerene, neovisne žene koja će svojim izgledom osvojiti svakog muškarca. Načini na koji su žene prikazane u medijskom prostoru šalju vrlo važne poruke konzumentima (aktivnim ili pasivnim) medijskoga sadržaja, odnosno svima nama, o mjestu žene, njezinoj ulozi, životu i položaju u društvu. „Naime, svjesnom se uporabom i ponavljanjem stereotipa kod primatelja informacija na suptilnoj razini ustaljuju arhetipske osobitosti muškaraca i žena koje su već društveno konstruirane kategorijom roda." (Lubina, Brkić Klimpak 2014: 213)

Mediji su ti koji kontroliraju i reguliraju pristup informacijama i prikazima. Kada je primjerice riječ o televiziji, žene su najviše vidljive u popodnevnim kulinarskim emisijama, emisijama o obitelji, odnosno emisijama „lakoga" sadržaja, a znatno su manje zastupljene u

političkim temama ili temama od javnoga interesa koje najviše zanimaju publiku. Muškarci dominiraju kao sugovornici u medijima i imaju glavnu ulogu u novinskim pričama.

U segmentu medija, veliku ulogu u promicanju rodnih stereotipa imaju reklame. Sliku žene-domaćice koja s veseljem kuha i poslužuje obitelj stvorile su upravo reklame i na taj način žene prikazale kao neambiciozne, manje sposobne i pasivne, za razliku od muškaraca koji su prikazani kao aktivni, dominantni i ozbiljni,na temelju čega stječemo dojam da se bave važnim stvarima u koje se, između ostaloga, i razumiju više nego žene. Ukratko, žene su pasivne, pričljive, nježne i osjećajne, a muškarci aktivni, agresivni, objektivni, obrazovaniji, najčešće šutljiviji pa time i mudriji. Zahvaljujući takvom prikazu, njihova dominacija i nadređenost nije teško zamisliva ili ostvariva.

Žene su najčešće prikazane kao lijepe i ženstvene,čime se na neki način umanjuje značaj ostalih aspekata ženinoga života, kao što su primjerice profesionalni uspjesi i borba za rodnu ravnopravnost. Kao tipična ženska vrijednost ističe se ljepota, a majčinstvo se zagovara kao krajnji cilj, bez čega bi ženin život bio nepotpun. U prikazu obiteljskoga života i uloga u odnosu na majčinstvo, ne istražuju se nikakve druge mogućnosti osim vrijednosti tradicionalnoga obiteljskog modela, čime se jačaju postojeće društvene norme i stereotipi. Na taj se način karijera i druga društvena dostignuća ostavljaju kao opcija, a ne kao nužnost za samoostvarenje, čime se odražavaju i jačaju postojeće društvene norme i stereotipi.[1]

Poruke koje mediji proizvode različite su za žene i za muškarce što je još jedan od načina stvaranja posebne i prepoznatljive stereotipne slike žena i muškaraca. Danas uvriježene predodžbe i poimanje žena u mnogo čemu ovise o medijskoj reprezentaciji koju se može okarakterizirati, prema Snježani Milivojević (2004: 12), kao proces proizvodnje i razmjene značenja unutar jedne kulture. Mediji, kako navodi Milivojević, ustvari predstavljaju stvarnost u odsustvu, točnije, oni rekreiraju određenu predodžbu, reprezentiraju objekt, osobu ili proces u njegovom odsustvu. Kako bi prepoznali ono opće u mnoštvu različitosti pojavnoga, mediji posežu za simplifikacijom koja u sebi krije konstantnu nelagodu od drukčijega i novoga i tako, umjesto tipova, nude stereotipe, dok se dionici tako reduciranoga svijeta, u pravilu, najčešće mogu prepoznati kao mi i oni, dobri i loši (Milivojević 2004: 12-13).

Kada nas nešto svakodnevno okružuje kamo god pogledamo, to utječe na našu percepciju, a koliko zapravo utječe – nismo ni svjesni. Utjecaj medija na percepciju žena

[1]http://razmisljalica.blogspot.com/2013/02/zena-u-medijima.html

najbolje je promotriti na konkretnim primjerima. Sjetite se bilo koje žene na visokoj upravljačkoj poziciji (iako ih je znatno manje spram muškaraca) i primjerice nekoga njenog intervjua. Iako je njezina funkcija značajna za društvo, najveći prostor intervjua zauzet će pitanja iz domene mode, izgleda i privatnoga života. Sjetite se zatim nekoga uglednog političara i njegovog intervjua, njega nitko nije pitao za omiljenoga dizajnera, niti stigne li uskladiti poslovne i privatne obaveze. Također, izgled te žene komentirat će se na svim portalima, a tko će komentirati izgled nekoga političara? Nadalje, okrenete li se oko sebe, vrlovjerojatno ćete vidjeti predivnu ženu koja koristi određenu kremu za lice. Ona je zgodna, ima lijepu kožu, ona je jednom riječju – žena, i tako mora izgledati, a upravo su mediji odredili kako žena mora izgledati. Okrenete li se još jednom, mogli biste vidjeti reklamu na kojoj je muškarac u odijelu i promovira, na primjer, neko osiguranje. Muškarci su pametni, poslovni i kada su „ozbiljne“ stvari u pitanju, njima se vjeruje. Ponavljanjem ustaljenih obrazaca, ti obrasci postaju prihvaćeni. Mediji oblikuju i kreiraju stvarnost, a budući da su stereotipi o ženama postali „uobičajeni“ i „prihvaćeni“, kreatori medijskih poruka često na indirektnoj razini zastupaju stereotipe i djeluju u skladu s njima, odnosno – nisu ni svjesni njihove prisutnosti, iako su i sami zaslužni za njihov nastanak. Novinari bi trebali biti svjesni svoje uloge i promicati jednakost u svakom trenutku, a ne samo u medijskim sadržajima kojima je to tema.

„U demokratskom društvu nužno je poštivati pravo svake osobe na informiranost o vlastitim interesima, a njezin način mišljenja, iskustvo ili perspektiva trebaju se uzeti u obzir kod donošenja odluka da bi one mogle sudjelovati u njima kao jednakopravni subjekti. Ukoliko raspon društvenih uloga pokazuje svijet pun mogućnosti za muškarce i pun ograničenja za žene, takvo društvo ne može se zvati demokratskim.“ (Sever, Andraković, 2013: 6)

4.Medijska manipulacija informacijama

Masovni mediji smatraju se društvenim institucijama čiji bi cilj trebao biti nepristrano, javno i trenutačno prenošenje informacija raznovrsnoj publici, a samim time trebali bi biti jedan od glavnih aktera u demokratskom društvu. Njima se ostvaruje komunikacija, oni posreduju između vlasti i javnosti, informiraju javnost o svim relativno važnim temama, a sve s ciljem formiranja (iako, nažalost u današnjem vremenu sve više i manipuliranja) javnoga mišljenja građana. Postali su svakodnevnica pa je gotovo nemoguće pronaći čovjeka koji nije informiran od strane barem jedne medijske platforme. Veliku ulogu u tome ima i razvoj tehnologije kojaje omogućila konvergenciju medija čime je većina tiskanih medija proširena i na internetske portale. Mediji su se komercijalizirali, oglašavanje postaje glavna djelatnost, a reklame dio manipulacije koju često ni ne primjećujemo. Za medije se kaže, ne bez razloga, kako su četvrta vlast, uz zakonodavnu, izvršnu i sudsku.[2]

Za masovne medije bi se moglo reći dasu otvoreni koliko i društvo, izvori informacija su slobodni i svima dostupni te su ujedno odraz društva i njegove demokratizacije. S obzirom na činjenicu da je društvo danas maksimalno materijalističko, i medijsko funkcioniranje i poslovanje najvećim se dijelom povodi za profitom, a sve manje etičkim načelima i djelovanjem za dobrobit javnosti.

Sloboda (medijskoga) govora često je relativan pojam koji nam je također ponekad i nametnut kako bi nas uvjeravaoda na „nešto“ imamo pravo, premda je zapravo u pitanju samo još jedna vrsta manipulacije. No, nerijetko su i sami izvori informacija relativno slobodni i dostupni samo u određenim područjima, također nametnuti kao „jedini mogući“. Odličan primjer za ovo su objave putem interneta kojih je sve više dok je njihova točnost sve upitnija. Mnogi se nažalost povode za tim informacijama ne provjeravajući ih. Garancija bilo kakve vjerodostojnosti je upitna s obzirom na mnoštvo javnih manipulacija, obmana, zavođenja, razne afere, namještanje skandala, „navodne izvore iz visokopozicioniranih izvora bliskim vlasti“ i slično. A što je s manipulacijama koje ne vidimo ili još gore – ignoriramo?

Manipulacija više nije prisutna samo u reklamama ili u politici, već je svakodnevno prisutna i u međuljudskim odnosima, osobito emocijama. Na mjesto uvjeravanja došlo je manipuliranje, što za posljedice ima stvaranje novih oblika socijalnoga ponašanja, od

[2] file:///E:/Downloads/Nenad_Vertovsek_i_Anja_Tomovic_Medijsko_zavodenje_u_suvremenom_drustvu_spektakla_i_manipulacije%20(1).pdf

zatvaranja u sebe, ksenofobije do nepovjerenja u javnost. Bitno je znati uvjeriti druge u svoju istinu i svakako je potrebno biti vješt u tom iznošenju i zastupanju vlastitoga stava. Jedan od najčešćih primjera danas su reportaže o tzv. zemljama trećega svijeta u kojima još uvijek vlada glad, prikazuju se teške scene bolesne i gladne djece ili smrti kako bi razvili empatiju i natjerali nas da pomognemo, suosjećamo, ne bacamo hranu, da gledamo i pratimo tu priču putem njihovog medija... No, s druge strane nam prikazuju i reportaže o egzotičnim mjestima na planetu koje treba posjetiti, promoviraju luksuz, blagostanje i razbacivanje novcem *celebrita* i sl. Suvremeni mediji dodali su još jednu novost – „dobronamjerno" nas oslobađaju prikaza gladnoga i ratom izmučenoga svijeta (ili samo ako su u skladu s ciljevima neke postkolonijalističke invazije ili „donošenja demokracije" oružjem), a sve je više oku ugodnih tajkunskih problema, očaja filmskih glumaca ili raznih potomaka plemićkih i kraljevskih obitelji. Mediji, posebno oni koje nazivamo masovni (središnji, dominantni), sve se više koriste u gotovo svim aspektima naših života, kao sredstvo komunikacije, kao posrednici,ali i kao – manipulatori.

„Osim što izvršavaju važnu funkciju informiranja javnosti o svim važnim događajima iz našeg društvenog okruženja, mediji te iste događaje, osobito ako su po nečemu specifični, neočekivani, intrigantni i nerutinski (krizni), koriste najprije za popunjavanje svojih naslovnica i „headline"-a koji su samo „vrata spektakla" i podložni su drugačijim pravilima od onih što vrijede za „obične" vijesti i događaje. Određeni mediji jedva čekaju, priželjkuju upravo, takve teme. Ali pitanje je kolika je stvarna društvena odgovornost tih medija, ako zanemarimo sva pisana pravila teoretičara medija o poštivanju i vjerodostojnom izvještavanju javnosti, itd...? A ono što bi nas najviše trebalo zanimati je kako se tretira odgovornost medija za pogrešno objavljenom informacijom, objavljivanjem neprovjerene informacije, objavljivanje fotografija koje zadiru u osobnost pojedinca, njegovu privatnost, osobito u trenutku stradanja kada je pojedinac potencijalna žrtva." (Vertovšek 2015: 14)

Problem medijske manipulacije usko je vezan s temom prethodnoga poglavlja o ulozimedija u širenju stereotipa i predrasuda.Ukratko, možemo reći da je medijska manipulacija stvaranje poželjne slike koja pogoduje trenutnim interesima. S obzirom na to, manipulacija je prije svega intrapersonalna jer su ljudi skloni manipulirati vlastitim osjećajima ali i u međuljudskim odnosima, uvijek s nekim ciljem, vrlo često i bez svjesnoga napora. Dakle, manipulacija je u nama i svuda oko nas, iako možda ponekad toga i nismo svjesni.

Postoji više metoda manipulacija,no za medijsku manipulaciju možemo reći da se najviše koristi metodama zabluda i suzbijanja stajališta i informacija. Autor koji se vrlo intenzivno bavi medijima, odnosno njihovim utjecajem na publiku, jest američki lingvist, filozof, kognitivni znanstvenik, politički aktivist, pisac i predavač Noam Chomsky. Svjestan činjenice da smo „mi“ izmanipulirani od strane medija i da su mediji ti koji omogućuju dostupnost onih informacija koje njima odgovaraju, jedan segment svoga istraživanja i rada usmjerio je upravo na proučavanje medijske manipulacije. Chomsky (2006: 55-58) opisujedeset strategija kojima mediji nastoje izmanipulirati publiku:

„1. Preusmjeravanje pozornosti – cilj je pozornost javnosti preusmjeravati s važnih problema na manje važne, odnosno nevažne probleme te okupirati javnost poplavom nebitnih informacija kako ljudi ne bi razmišljali i stekli osnovna saznanja o razumijevanju svijeta.

2. Stvaranje problema – ova metoda se naziva i „problem – reakcija – rješenje“. Potrebno je stvoriti problem da bi dio javnosti reagirao na njega. Na primjer, izazvati i prenositi nasilje s namjerom da javnost lakše prihvati ograničavanje slobode, ekonomsku krizu ili da bi se opravdalo rušenje socijalne države.

3. Postupnost promjena – da bi javnost pristala na neku neprihvatljivu mjeru, potrebno ju je uvoditi postupno. Nitko ne voli nagle promjene, stoga se promjene koje bi mogle izazvati otpor ako bi bile izvedene naglo i u kratkom vremenskom roku provode postupno i osmišljeno. Svijet se tako vremenom mijenja, a javnost toga nije ni svjesna.

4. Odlaganje – još jedan način za pripremanje javnosti na nepopularne promjene jest da ih se najavljuje unaprijed. Kada je neka ideja stalno zastupljena, iako nam se na početku ne sviđa, zbog takve zastupljenosti početak ćemo je prihvaćati. Ljudi tako ne osjete odjednom svu težinu promjena jer se prethodno privikavaju na samu ideju o promjeni. Polaganje nade u bolju budućnost također olakšava prihvaćanje nepopularnih mjera.

5. Upotreba dječjega jezika – kada se odraslima obraćate kao maloj djeci, postižu se dva korisna učinka: javnost potiskuje svoju kritičku svijest i poruka ima snažnije djelovanje na ljude. Taj sugestivni mehanizam najčešće se koristi i prilikom reklamiranja.

6. Buđenje emocija – kao i kod prethodne strategije i ovoj je cilj potisnuti kritičku svijest javnosti. Takvom zloupotrebom emocija nastoji se izazvati kratki spoj prilikom razumnoga prosuđivanja. Kritičku svijest zamjenjuju emotivni impulsi poput bijesa, straha i sl.

7. Neznanje – siromašnijim slojevima treba onemogućiti pristup mehanizmima razumijevanja manipulacije njihovim pristankom. Kvaliteta obrazovanja nižih društvenih slojeva treba biti što slabija ili ispod prosjeka da bi ponor između obrazovanja viših i nižih slojeva ostao nepremostiv.

8. Veličanje gluposti – javnost se nastoji poticati da prihvate prosječnosti. Potrebno je uvjeriti ljude da je moderno i poželjno biti glup, vulgaran i neuk. Istovremeno treba izazivati otpor prema znanosti i kulturi.

9. Stvaranje osjećaja krivice – ova strategija često je oružje političkih elita. Temelji se na uvjeravanju svakoga pojedinca da je isključivo on odgovoran za svoju nesreću uslijed oskudnoga znanja, ograničenih sposobnosti ili nedovoljnoga truda. Takav nesiguran i podcijenjeni pojedinac opterećen osjećajem krivice odustat će od traženja pravih uzroka svoga položaja i pobune protiv ekonomskoga i društvenoga sustava.

10. Zloupotreba znanja – brz razvoj znanosti u posljednjih 50 godina stvara rastuću provaliju između znanja javnosti i onih koji ga posjeduju nešto više i zloupotrebljavaju, odnosno vladajuće elite. Zahvaljujući primijenjenoj biologiji, neurobiologiji i psihologiji, „sustav" posjeduje napredno znanje o ljudskom biću, bilo fizički ili psihički. Sustav je u mogućnosti da bolje razumije prosječnu osoba nego što ona pozna i razumije samu sebe. To znači da u većini slučajeva sustav ima više kontrole i veliku moć nad pojedincima nego oni sami nad sobom."

5. Način izvještavanja o prometnim nesrećama u kojima sudjeluju vozačice

Kodeks časti hrvatskih novinara sastoji se od trideset i jedne točke u kojima su opisana sva prava novinara, njihove obveze i smjernice koje bi trebali poštivati kako bi na što bolji način izvještavali o događajima u Hrvatskoj i u svijetu. Bitno je napomenuti da Kodeks časti hrvatskih novinara propisuje kako novinari trebaju štititi čovjekovu intimu od neopravdanoga i senzacionalističkoga otkrivanja u javnosti. Posebna se pozornost, obazrivost i odgovornost zahtijeva pri izvještavanju o samoubojstvima, nesrećama, osobnim tragedijama, bolestima, smrtnim slučajevima i nasilnim djelima. Novinari trebaju izbjegavati intervjuiranje i prikazivanje osoba koje su izravno ili neizravno pogođene tim događajima, osim kada je riječ o iznimnom javnom interesu. U tom su slučaju novinaridužni voditi računa o časti, ugledu i dostojanstvu osoba o kojima izvještavaju.

Nepoželjne pojave u cestovnom prometujesu prometne nesreće. Definiraju se kao događaj na cesti, izazvan kršenjem prometnih propisa, u kojemu je sudjelovalo najmanje jedno vozilo u pokretu, i u kojemu je najmanje jedna osoba ozlijeđena ili poginula, ili u roku od 30 dana preminula od posljedica te prometne nesreće, ili je izazvana materijalna šteta.[3] Svake godine u svijetu u prometnim nesrećama pogine 1.300.000 ljudi, a 50.000.000 ih bude ozlijeđeno. Predviđa se da će do 2030. godine prometne nesreće postati peti uzrok smrtnosti, odnosno da će poginuti 2.400.000 osoba, ako se nastave sadašnji trendovi. Svake godine od ukupnoga broja smrtno stradalih osoba u svijetu, 90 posto stradava u prometnim nesrećama u nisko i srednje razvijenim zemljama, dok istovremeno u tim zemljama ima samo 48 posto registriranih vozila. Predviđa se da će do 2020. godine udio tih zemalja u ukupnom broju vozila u svijetu porasti na 60 posto, dok će se broj vozila u cijelome svijetu udvostručiti.

Na hrvatskim se cestama posljednjih deset godina prosječno dogodilo 35.386 prometnih nesreća. U 31,9 posto nesreća stradavale su osobe. Godišnje su u prometu prosječno stradale 15.652 osobe. Od tog broja 79,4 posto prošlo je s lakšim tjelesnim ozljedama. Teške tjelesne ozljede zadobilo je 18,4 posto osoba, dok je 2,2 posto osoba godišnje pogibalo, što je prosječno godišnje 351 osoba. Prometne su nesreće i nadalje ubojica broj jedan mladih ljudi u dobi između 10 i 25 godina u cijelom svijetu pa i u Hrvatskoj.

[3]Usp. Zakon o sigurnosti prometa na cestama, čl. 2., Narodne novine br. 67/08., 48/10., 74/11., 80/13., 158/13., 92/14., 64/15.

Najviše su ugrožena djeca, mladi ljudi i druge najugroženije skupine – biciklisti, mopedisti, motociklisti i pješaci. Od ukupnog broja teško ozlijeđenih osoba u prometnim nesrećama oko pet posto osoba ostaju trajni invalidi, što je godišnje više od stotinjak ljudi. Deset posto njih trpi trajne posljedice, a najčešće je riječ o osobama mlađe životne dobi.[4]

U 2019. godini na hrvatskim cestama dogodilo se 31.367 prometnih nesreća. U tim je nesrećama poginulo 297 osoba, 2.492 osobe su teško ozlijeđene, a 10.393 osoba lakše su ozlijeđene. U odnosu na podatke za 2018. godinu, u 2019. godini prometnih je nesreća bilo manje za 6,2 posto (2.073 prometne nesreće manje), poginulih osoba za 6,3 posto (20 osoba manje), lakše ozlijeđenih za 7,7 posto (865 osoba manje) i teško ozlijeđenih osoba za 8,8 posto (239 osoba manje). U prometnim nesrećama utvrđeno je 1.308 kaznenih djela, što je za 11,4 posto manje nego u istom razdoblju 2018. godine. Poginulo je 186 vozača, što je za 3,6 posto manje (sedam vozača manje), 61 pješak (četiri pješaka manje) i 50 putnika (devet putnika manje). Brzina neprimjerena uvjetima na cesti najčešća je pogreška vozača zbog koje se događaju prometne nesreće sa smrtnim ishodom.[5]

[4] https://mup.gov.hr/UserDocsImages//statistika/2020/Pokazatelji%20javne%20sigurnosti//bilten_promet_2019.pdf

[5] https://mup.gov.hr/UserDocsImages//statistika/2020/Pokazatelji%20javne%20sigurnosti//bilten_promet_2019.pdf

Nastradali sudionici prema spolu

Nastradali sudionici	Poginuli				Ozlijeđeni			
	2018.		2019.		2018.		2019.	
	Muški	Ženski	Muški	Ženski	Muški	Ženski	Muški	Ženski
Vozači	178	15	**168**	**18**	6.311	2.386	**5.827**	**2.272**
Putnici	32	27	**37**	**13**	1.564	2.306	**1.331**	**2.108**
Pješaci	41	24	**33**	**28**	601	821	**551**	**785**
Ostali							**6**	**5**
UKUPNO	**251**	**66**	**238**	**59**	**8.476**	**5.513**	**7.715**	**5.170**

Nastradali sudionici prema spolu i dobi u 2019. godini

Dob sudionika	Muškarci				Žene			
	poginuli		ozlijeđeni		poginule		ozlijeđene	
		%		%		%		%
Nepoznato								
do 6 godina	1	0,4	155	2,0	2	3,4	119	2,3
7-13 godina	2	0,8	279	3,6	2	3,4	212	4,1
14-17 godina	9	3,8	283	3,7	2	3,4	254	4,9
18-24 godine	38	16,0	1.486	19,3	5	8,5	869	16,8
25-34 godine	41	17,2	1.474	19,1	7	11,9	954	18,5
35-44 godine	42	17,6	1.186	15,4	5	8,5	818	15,8
45-54 godine	31	13,0	1.050	13,6	5	8,5	737	14,3
55-64 godine	33	13,9	944	12,2	10	16,9	623	12,1
65 i više godina	41	17,2	858	11,1	21	35,6	584	11,3
UKUPNO	**238**	**100,0**	**7.715**	**100,0**	**59**	**100,0**	**5.170**	**100,0**

Slika 5.1. Statistika nastradalih sudionika u prometu prema spolu u 2019. godini

Stjepan Malović (2005: 18) u knjizi *Osnove novinarstva* jednostavno definira: „Suvremeno novinarstvo temelji se na sljedećim profesionalnim standardima: istinito, točno, pošteno, nepristrano i uravnoteženo izvještavanje.“Malović jasno definira navedene pojmove i naglašava njihovu važnost. Vijest je ili istinita ili nije vijest. Zbog toga se u teoriji novinarstva gotovo i ne može naći temeljita definicija istinitosti vijesti. Teoretičari vrlo jasno ističu kako tu nema dvojbe: vijest se temelji na točnim podacima i ona predstavlja istinu. Neistina, laž, poluistina: sve je to dio manipulacije medijima i javnosti. Istinito izvještavanje između ostaloga i najbolja je obrana protiv sudskih tužbi. Poštenje je drugi temelj profesionalnih standarda izvještavanja. Ako čitatelj, gledatelj ili slušatelj uoči nepoštenje, gubi se povjerenje u novinara ili medij koji je to objavio. Poštenje kao važno novinarsko načelo ističu i velike medijske kuće poput BBC-a koji kaže: „Programi se temelje na poštenju, otvorenosti i čistim odnosima. To je važno za svakoga tko je umiješan. To održava brigu za interese programa, za interes ljudi koji se pojavljuju u njima i za interes gledateljstva.“ (Navedeno prema Malović 2005: 25) Poput istinitosti, i točnost znači da vijest mora biti točna. Neznanje ili brzina nisu opravdanje za pogreške koje ponekad mogu biti banalne, a dovoljno je baciti pogled u atlas, rječnik ili neku bazu podataka kako bismo bili sigurni u točnost podataka koju smo iznijeli.

Pogreške nisu bezopasne jer netočnost može pojedincima nanijeti neugodnosti, izazvati podsmijeh, ali također može imati i dugoročne i teže posljedice. Najviše reakcija u redakcije stiže upravo na račun objavljenih netočnosti, stoga je bitno što je prije moguće ispraviti pogrešku i tako umanjiti njezine posljedice. Pogreške u medijima imaju veliki utjecaj na vjerodostojnost medija. Zato je vrlo bitna provjera informacija kako bi se pogreške izbjegle na vrijeme i prije objave tekstova (Malović 2005: 35-36). „Definicija uravnoteženog izvještavanja nedvosmisleno zahtijeva od novinara prikazivanje svih strana u sukobu ili događaju o kojem pišu. No, novinari često dobiju cjelovitu informaciju iz jednog, ali vjerodostojnog, izvora vijesti i nemaju razloga tražiti drugi izvor, te vijesti napišu na temelju podataka koje su dobili. Takvi izvori su policija, hitna pomoć, sudac istražitelj, odvjetništvo, državna uprava, razna ministarstva i slično. I zaista, ima li novinar potrebu provjeravati vijest o prometnoj nesreći koju je dobio u službenom policijskom priopćenju? Koji su podaci dvojbeni, ako se temelje na policijskom izvještaju? Na prvi pogled, a i prema ustaljenoj novinarskoj praksi, zaista nema smisla dodatno provjeravati informacije o događaju koje govore tko su bili vozači, koja su vozila vozili i kako je došlo do prometne nesreće.“ (Malović 2005: 37) Nepristranost je jedan od osnovnih preduvjeta moderno shvaćenoga novinarstva. Novinar se u izvještavanju ne bi smio svrstati ni na koju stranu. Bitno je da novinar bilo koji događaj o kojemu izvještava prikaže onako kako se dogodio, bez obzira na svoje sklonosti ili stajališta,koja može objaviti u komentaru, ali nikako u vijesti (Malović 2005: 42).

Prezentiranje novosti u *online* medijima ima niz prednosti, ali i nedostataka. Temeljna prednost *online* medija sastoji se u tome što ne postoje ograničenja kakva su vrijeme i prostor. *Online* mediji zahvaljujući internetu imaju globalni doseg, a upravo to im omogućuje da se novosti objavljuju neposredno nakon događaja ili čak u stvarnom vremenu. S druge strane, nedostaci se mogu pronaći u načinu isporuke novosti.

Interakcija s korisnicima također je jedna od prednosti *online* medija. Korisnici medija više nisu samo pasivni konzumenti, već mogu i aktivno sudjelovati u interakciji s novinarima, urednicima i drugim korisnicima. Napredak tehnologije i digitalizacija omogućili su da svaki mobilni internet bude ujedno i oprema za snimanje videa, za fotografiranje i pisanje. „Za online medije vrlo je važno da iskoriste takvo ponašanje korisnika jer je razlika između ekonomski uspješnog i neuspješnog online medija u korelaciji s vremenom koji korisnici provedu na online mediju. Također, zbog mogućnosti kreiranja i objavljivanja sadržaja korisnici se osjećaju zadovoljni, a samim time i privrženiji mediju.“ (Brautović 2011: 117)„Mogućnost komentiranja povećava kredibilitet novinara i medija, jer omogućuju

povratnu informaciju“, navodi Brautović u knjizi *Online novinarstvo*. „Putem komentara, publika dijeli svoje poglede na priču, svoje stavove, mišljenja i neslaganja. Međutim, sadržaj komentara može biti i problematičan u smislu da je uvredljiv i da širi mržnju na vjerskoj, nacionalnoj, rasnoj ili nekoj drugoj osnovi. Zbog toga *news* portali često zahtijevaju da se korisnici registriraju, kako bi izbjegli anonimne komentare. No, to nužno ne sprečava korisnika da piše uvredljive komentare.“ (Brautović 2011: 119-120)

Mediji vrlo često pozivaju svoje korisnike da predlažu i stvaraju sadržaj koji će oni objaviti. Kako bi se ta strategija uspješno provela, moraju utvrditi pravila po kojima će objavljivati takav sadržaj. Dodatna je motivacija korisnicima i novčana ili neka druga nagrada za njihov sadržaj koji se objavi. Ovakvu praksu koristi i portal *24sata.hr*. Pravilo je sljedeće: „Svoje materijale odmah nam šaljite na broj 099 224 24 24, koji koristimo za Viber i Whatsapp poruke.Možete ga poslati i na mail reporter@24sata.hr, preko aplikacije na stranici www.24sata.hr, putem www.facebook.com/24sata ili putem Twittera na @24sata_HR. Ako imate pitanja, možete se javiti na broj 01/ 24 24 242 ili nas kontaktirati MMS-om na broj 099/224-2424. Upravo i zbog vas naše video vijesti su jedinstvene, najzabavnije, najintrigantnije... – sa stavom. U samo dvije minute gledatelji saznaju baš sve što taj dan trebaju znati. Od političkih skandala i ludih obećanja do najvećih bizarnosti. I ono što je najbolje – možete ih gledati kad vi to želite –u teretani, dok čekate tramvaj ili dok pijete kavu.[6]

Portal *24sata.hr* povezan je s Twitterom i Facebookom na svakom članku putem gumba za dijeljenje i gumba za lajkanje. Na kraju svakoga članka prikazan je ukupan broj komentara. Broj pregleda svakoga pojedinog članka više nije moguće vidjeti jer je napravljen novi portal koji to ne prikazuje otvaranjem članka, već je potrebno putem Google Analytics alata upisati posljednja tri broja svakoga članka koji se nalaze u poveznici koja vodi na članak kako bi se vidio broj pregleda. Isto tako,redizajniranjem portala napravljena je opcija koja nudi mogućnost *lajkanja* članka na samoj stranici, ali to zahtijeva prijavu na portal s određenim korisničkim imenom. Portal korisnicima omogućuje komentiranje članaka, ali za to zahtjeva registraciju.

„Opći uvjeti korištenjaovoga portala objavljeni su 24. svibnja 2018. godine. U postupku registracije ili kreiranja korisničkoga računa, korisnik je obvezan odabrati naziv ili ime pod kojim će ostvarivati usluge i odabrati sigurnosnu zaporku te dostaviti valjanu e-mail

[6]https://www.24sata.hr/news/upalite-kamere-snimite-video-i-zaradite-od-100-do-1000-kuna-468061

adresu, a sve temeljem odvojenoga i informiranoga pristanka na pravila privatnosti. Svi podaci potrebni za registraciju ili kreiranje korisničkoga računa moraju biti istiniti pri čemu je izričito zabranjeno korištenje ili uporaba tuđih podataka. Pri kreiranju korisničkoga računa nije dozvoljena uporaba neprimjerenih korisničkih imena. Svaki korisnik ima pravo otvoriti jedan korisnički račun, osim ako mu 24SATA d.o.o. ne dozvoli otvaranje novoga. Registracija ili korisnički račun kreiraju se samo za jednu osobu i nije dozvoljeno priopćavati podatke o registraciji ili korisničkom računu trećim osobama. Korisnik je obvezan čuvati podatke o svojoj sigurnosnoj zaporci i korisničkom računu. Nije dozvoljena uporaba tuđe registracije ili korisničkoga računa.Za kršenje odredbi Uvjeta iz ovoga poglavlja, 24SATA d.o.o. zadržava pravo, prema slobodnoj ocjeni, ugasiti registraciju ili korisnički račun korisnika, bez prethodne najave i obveze naknade korisniku bilo kakvoga troška ili štete.“[7]

„Korisnici koji su članovi *online* zajednice na portalu 24SATA primaju obavijesti i poruke kroz svoje korisničko sučelje.Članovi *online* zajednice međusobno mogu jedni drugima slati privatne poruke. Preduvjet za to je da se međusobno prate. Administratori takve poruke ne čitaju niti sankcioniraju njihov sadržaj te 24SATA d.o.o. za njega ni na koji način ne odgovara. Ako korisnik ne želi više primati privatne poruke od drugog korisnika, može ga blokirati. Nije dozvoljeno prijeteće ili nametljivo ponašanje, namjerno ometanje diskusija umetanjem repetitivnih i/ili nesadržajnih poruka i komentara. U komunikaciji nije dozvoljeno govoriti jezikom koji diskiriminira, vrijeđa druge osobito na bazi spola, religije, nacionalnosti, godina, regije, invaliditeta.Korisnik je osobno odgovoran za svoj sadržaj koji objavljuje ili čini dostupnim na *web* servisu, budući da 24SATA d.o.o. ne može kontrolirati i/ili revidirati svaku objavu korisnika niti odgovara za sadržaj iste.24SATA d.o.o. pridržava pravo ukloniti, premjestiti i/ili urediti svaku objavu koja po njegovoj slobodnoj ocjeni predstavlja kršenje ovih Uvjeta i pravila komentiranja. U slučaju teškog ili učestalog kršenja Uvjeta, 24SATA pridržava pravo izbrisati korisnika iz arhive čime će se automatski izbrisati svi njegovi prethodni komentari.“[8]

Uvjeti navode osam pravila kojih se korisnici na portalu *24sata.hr*prilikom komentiranja moraju pridržavati jer će u suprotnom biti sankcionirani kartonima:„1. Izravno prijetiti korisnicima, novinarima, administratorima ili subjektima članaka, koje mogu rezultirati i kaznenim progonom; 2. Vrijeđanje, omalovažavanje i napad na temelju nacionalne, rasne, spolne ili vjerske pripadnosti, govor mržnje te propagiranje nasilja;

[7] https://www.24sata.hr/flatpages/uvjeti-koristenja/
[8]https://www.24sata.hr/flatpages/uvjeti-koristenja/

3. Prikupljanje i objavljivanje osobnih podataka, *upload*, distribucija ili objava sadržaja pornografskog, opscenog, nametljivog ili nezakonitog karaktera te korištenje prostačkog ili uvredljivog nicka te nicka u kojem je sadržano ime i prezime drugih osoba; 4. Objavljivanje lažnih informacija s ciljem zavaravanja ili klevete, te „trollanje“ – namjerno provociranje drugih komentatora; 5. Oglašavanje, netematski sadržaj, spam, kršenje autorskih prava, citiranje uvredljivih komentara ili bilo kakvih drugih komentara koji nisu dopušteni na portalu; 6. Upotreba psovki, osim u slučaju kada se koriste kao stilski izraz, odnosno nisu nekome direktno upućene; 7. Pisanje bilo kojim drugim jezikom osim hrvatskog ili pismom osim latinice i pisanje isključivo velikim slovima; 8. Vrijeđanje ostalih korisnika i njihovih komentara, autora članaka, te izravnih ili neizravnih subjekta članaka te prozivanje administratora ili polemiziranje s administratorom na bilo koji način (prijave neprimjerenih komentara možete poslati na e-mail adresu: zona@24sata.hr).“ (...)

„Za nepridržavanje pravila predviđene su sljedeće sankcije:

- Za kršenje pravila pod brojem 1, 2 i 3 korisniku će njegov račun biti onemogućen na 5 dana, a po potrebi bit će prijavljen i nadležnim institucijama. Za kaznu od 5 dana korisnik treba napraviti dva teška prekršaja (crveni karton)
- Za kršenje ostalih pravila, račun će mu biti onemogućen na rok od 24 sata (korisnik dobiva kaznu nakon trećeg žutog kartona)
- Kršenje pravila komentiranja nakon onemogućavanja računa rezultirat će produljenim onemogućavanjem, a potom i potpunim ukidanjem računa.“[9]

U istraživačkom dijelu ovoga diplomskog rada analizirat će se način na koji hrvatski *online* mediji (u ovom slučaju *24sata.hr*) izvještavaju o prometnim nesrećama u kojima su glavne akterice žene koje su bile na visokim dužnosničkim funkcijama. Istraživanje će biti provedeno na primjeru izvještavanja o nesreći koju je uzrokovalabivša riječka pročelnica Vera Begić Blečić u kolovozu 2018. analizom medijskoga sadržaja portala *24sata.hr*. Usporedba ovoga slučaja sa slučajem prometne nesreće koju je uzrokovalaministrica Gabrijela Žalac u ožujku 2019.godinepratit će se u medijskim objavama na istom portalu.Razlog odabira ovoga portala jest u tome što je – prema Gemius stranici za praćenje posjećenosti medija – portal *24sata.hr*zauzeo uvjerljivo prvo mjesto najposjećenijih portala u Republici Hrvatskoj. Portal

[9]https://www.24sata.hr/flatpages/uvjeti-koristenja/

je u vlasništvu Styria Digital Group koja je također na prvom mjestu najuspješnijih izdavača.[10]

Cilj je istraživanja utvrditi kvalitetu novinarske obrade članaka u kojima se izvještava o prometnim nesrećama, tj.provjeriti poštuju li se standardi profesionalnoga novinarstva jednako u oba slučaja. Analizirat će se i komentari čitatelja na objavljene članke, s ciljem otkrivanja interesa čitatelja za navedene teme, kao i načina komentiranja (jesu li komentari pozitivni ili negativni) te utvrđivanja razlika u reakcijama čitatelja u ove dvije prometne nesreće. Cilj je također vidjeti koliko su stereotipi o vozačicama prisutni u hrvatskom medijskom prostoru te šire li se putem komentara novi i/ili dodatni stereotipi.

Analizira se pet članaka o prometnoj nesreći koja se dogodila u kolovozu 2018. godine, a koju je skrivila bivša pročelnica grada Rijeke za sport i tehničku kulturu Vera Begić Blečić objavljenih u kolovozu 2018. godine i ukupno 932 komentara čitatelja na te članke, a potom pet članaka o prometnoj nesreći koja se dogodila u ožujku 2019. godine, a koju je skrivila bivša ministrica regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Gabrijela Žalac objavljenih u ožujku 2019. godine i ukupno 900 komentara čitatelja na te članke.

5.1. Slučaj nesreće bivše riječke pročelnice Vere Begić Blečić

Prilikom upisivanja ključne riječi „Vera Begić Blečić“ u tražilicu *24sata.hr*[11], pronalazi se 18 rezultata. No, zapravo je samo pet članaka koji se odnose konkretno na nesreću. Članci su objavljeni u periodu od 16. do 17. kolovoza 2018. godine. Činjenica da je nesreću skrivila žena, uz dodatan podatak da je bila pod utjecajem alkohola,pokazuje se odličnom podlogom za stvaranje stereotipa.

5.1.1. Analiza članaka s pozicije autorskog teksta

Važno je istaknuti da se novinari u svom poslu moraju pridržavati određenih pravila i zakona kako ne bi nanijeli štetu ni sebi, a ni onima o kojima pišu. U čl. 14.

[10]https://rating.gemius.com/hr/overview
[11]https://www.24sata.hr/trazi?query=vera%20begi%C4%87%20ble%C4%8Di%C4%87

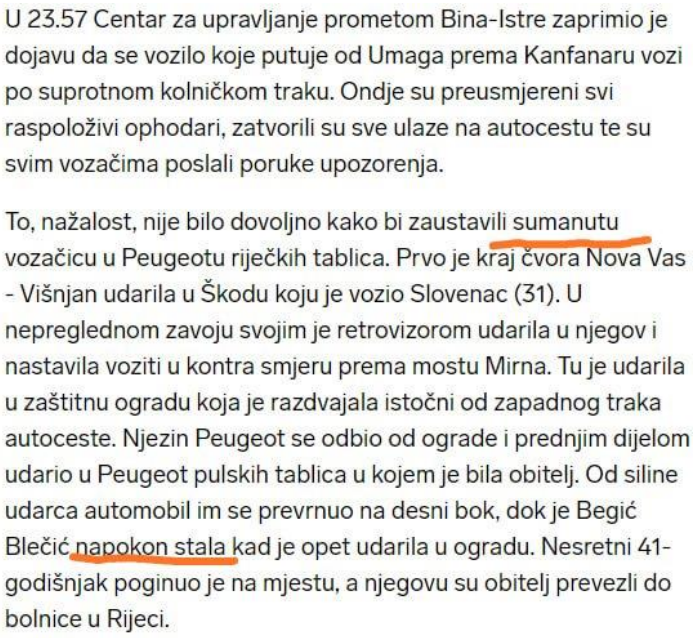
Kodeks častihrvatskih novinara[12]propisuje da novinari moraju štititi čovjekovu intimu od senzacionalističkoga i svakoga drugog otkrivanja u javnosti te poštivati svačije pravo na privatnost. Podrobnije se to objašnjava u sljedećem članku koji jasno kaže u kojim okolnostima novinari smiju izvještavati i otkrivati identitet osoba koje su, posredno ili neposredno, zadesile nesreće ili osobne tragedije. Riječ je o slučajevima kada je to u iznimnom javnom interesu, ali i tada treba prvenstveno voditi računa o časti, ugledu i dostojanstvu osoba o kojima se izvještava. S obzirom na to da se u ovom diplomskom radu analiziraju prometne nesreće, važno je napomenuti da seu čl. 15. Kodeksa časti[13]naglašava upravo kako treba pisati i izvještavati o nesrećama – posebna se pozornost, obazrivost i odgovornost zahtijeva pri izvještavanju o samoubojstvima, nesrećama, osobnim tragedijama, bolestima, smrtnim slučajevima i nasilnim djelima. Novinar[14] treba izbjegavati intervjuiranje i prikazivanje osoba koje su izravno ili neizravno pogođene tim događajima, osim kada je riječ o iznimnom javnom interesu. U tom je slučaju novinar dužan voditi računa o časti, ugledu i dostojanstvu osoba o kojima izvještava.

Prometne nesreće uvijek su tema koja izaziva veliki interes javnosti. A kada se radi o osobama koje su obavljale visoke dužnosničke funkcije kao što je to slučaj u izabranim primjerima, onda je interes javnosti još i veći. Ono što je već postala „praksa“ jest da novinari nastavljaju objavljivati priloge i nakon što je slučaj nesreće riješen. Objavljuju se detalji iz života onih koji su sudjelovali u nesreći, iznose se pojedinosti koje nisu toliko bitne za samu temu.

Prvi članak „Vozila pijana: Tešku nesreću u Istri skrivila riječka pročelnica”[15]koji je objavljen o nesreći bivše riječke pročelnice Vere Begić Blečić iznosi činjenice i detalje o samoj nesreći, iako vrlo šturo. Kroz cijeli tekst koji je vrlo kratak**,** ponavljaju se iste informacije te osim dijela u kojemu se opisuje kako je došlo do nesreće nema nekih konkretnih nitibitnijih saznanja. U jednom dijelu teksta autori Dijana Marić i Ivan Grgat nadovezujuse na prijašnju nesreću koju je vozačica skrivila također pod utjecajem alkohola. Ono što je zanimljivo jest činjenica da je ta rečenica postala „praksa“ za preostala tri teksta jer se spominje u svakom od njih. Autori su na

[12] https://www.hnd.hr/kodeks-casti-hrvatskih-novinara
[13] https://www.hnd.hr/kodeks-casti-hrvatskih-novinara
[14]Imenica „novinar“ odnosi se na oba spola.
[15]https://www.24sata.hr/news/vozila-pijana-tesku-nesrecu-u-istri-skrivila-rijecka-procelnica-586385

taj način postavili dobre temelje za stvaranje stereotipa od strane čitatelja. Četiri od pet članaka koji su odabrani za analizu potpisani su autorski, dok je samo jedan potpisan redakcijski. Već u prvom objavljenom tekstu autorine poštuju standarde profesionalnogaizvještavanja pa vozačicu nazivaju „sumanutom“ čime stvarajupodlogu za daljnje stereotipiziranje cijele situacije.

U 23.57 Centar za upravljanje prometom Bina-Istre zaprimio je dojavu da se vozilo koje putuje od Umaga prema Kanfanaru vozi po suprotnom kolničkom traku. Ondje su preusmjereni svi raspoloživi ophodari, zatvorili su sve ulaze na autocestu te su svim vozačima poslali poruke upozorenja.

To, nažalost, nije bilo dovoljno kako bi zaustavili sumanutu vozačicu u Peugeotu riječkih tablica. Prvo je kraj čvora Nova Vas - Višnjan udarila u Škodu koju je vozio Slovenac (31). U nepreglednom zavoju svojim je retrovizorom udarila u njegov i nastavila voziti u kontra smjeru prema mostu Mirna. Tu je udarila u zaštitnu ogradu koja je razdvajala istočni od zapadnog traka autoceste. Njezin Peugeot se odbio od ograde i prednjim dijelom udario u Peugeot pulskih tablica u kojem je bila obitelj. Od siline udarca automobil im se prevrnuo na desni bok, dok je Begić Blečić napokon stala kad je opet udarila u ogradu. Nesretni 41-godišnjak poginuo je na mjestu, a njegovu su obitelj prevezli do bolnice u Rijeci.

Slika 5.1.1.1. Primjer izvještavanja u kojem se stvaraju stereotipi o vozačici

Zanimljivo je također da se ista rečenica provlači kroz četiri od pet tekstova[16]odabranih za analizu. U tekstu je naglašeno i podebljano „Pročelnici ovo nije prva prometna nesreća“ kao da se već samim time daje određena „etiketa“ vozačici, prema kojoj su joj nesreće nešto sasvim uobičajeno.

[16]Objavljen 16.08.2018.„Pročelnica skrivila nesreću, prije bila uspješna atletičarka“, autorica Ira Kralj.

Pročelnici **ovo nije prva prometna nesreća**. Jednu je skrivila u lipnju 2017. te se odvezla nakon sudara. Pet sati poslije policajci su je pronašli i dali joj alkotest. Imala je 0,32 promila alkohola u krvi. Medijima je rekla kako nije pobjegla, nego je željela pomaknuti auto s ceste da ne smeta.

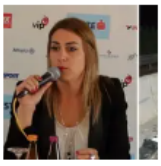
Slika 5.1.1.2. Rečenica koja se ponavlja kroz četiri teksta odabrana za analizu

Iako bi svaka priča trebala prema novinarskim standardima biti sagledana iz više uglova, ovdje se jasno vidi da to nije tako. U četiri članka priča se razmatra u samo jednom smjeru, zapravo se u svakom od tih pet članaka ponavlja jedno te isto, samo na malo drugačiji način. Dva od pet članaka temelje se na izjavi riječkoga gradonačelnika Vojka Obersnela: „Kada istraga i eventualni ostali službeni postupci budu okončani, ovisno o rezultatima istrage i spomenutih postupaka, poduzet ću daljnje korake. Još jednom izražavam duboko žaljenje zbog svega što se dogodilo – rekao je gradonačelnik Vojko Obersnel.“[17] Uravnoteženost članaka, kada govorimo o podjednakom izvještavanju o pozitivnom i negativnom, također se ne poštuje jer se u sva četiri članka inzistira na negativnoj strani priče. U njima se izvještava tako što se uz aktualnu nesreću, konstantno ponavlja ista rečenica koja se nadovezuje na nesreću koju je vozačica skrivila davno prije. Niti jedan pronađeni članak nije bio primjerene dužine, prvenstveno zato što se svaki članak nakon razješenja cijeloga slučaja veže na iznošenje činjenica iz privatnoga života i vozačice i stradalih u nesreći.

Nakon nesreće saznalo se kako je pročelnica, inače bivša uspješna atletičarka i olimpijka, i **lani u lipnju** vozila pijana. Tad je nakon lakšeg sudara otišla s mjesta prometne nesreće.

SKRIVILA SMRT U PROMETNOJ

Pročelnica je već vozila pijana: 'Ma pokrit ću se po ušima...'

Slika 5.1.1.3.Primjer neprimjerene poveznice unutar članka

[17]https://www.24sata.hr/news/pod-pritiskom-javnosti-vera-begic-blecic-podnijela-ostavku-591779

U drugom objavljenom tekstu koji nosi naslov „Pročelnica skrivila nesreću, prije bila uspješna atletičarka“ unutar članka nalazi se poveznica koja vodi na tekst koji je povezan s prijašnjom nesrećom vozačice, s neprimjerenim naslovom. Osim toga u ovom tekstu se u prvom dijelu spominju uzroci nesreće koju je skrivila, nakon čega se u drugom dijelu teksta fokus stavlja na njezine odlične sportske rezultate koje je postigla kao atletičarka. „Begić Blečić prva je hrvatska bacačica diska koja je prebacila 60 metara, a bila je 12 godina zaredom prvakinja Hrvatske u bacanju diska. Njezin najbolji rezultat od 61,52 metra bacila je u svibnju 2009. godine u Baru, u Crnoj Gori.“[18]

Treći objavljen tekst pod naslovom „'Bio je pravi obiteljski čovjek, u toj kobnoj noći sve je iščezlo...'“ vrlo je kratak i donosi izjavu prijateljice poginuloga koju je dala za riječki *Novi list*:„Bio je pravi obiteljski čovjek, a s druge strane vrlo poduzetan i vrijedan. Svaki je dan iz Umaga putovao u Karojbu gdje je radio kao autolimar u vlastitoj radionici. Vedrog duha i kao sportski tip težio je provoditi slobodno vrijeme s obitelji na izletima, pa su često puta bili na putovanjima i stalno planirali nova. Imali još toliko poduzetničkih planova i putovanja pred sobom i jednostavno ne mogu vjerovati, i nikad se neću pomiriti sa spoznajom kako im je sve to iščeznulo u jednoj sekundi, u toj kobnoj noći (...)”.[19]Ovo je ujedno i jedini od pet analiziranih tekstova koji je potpisan redakcijski.

Poštenje kao drugi bitan standard profesionalnoga novinarstva koji zahtijeva da se razmotre sve strane priče nije ni u jednom članku poštivan, s time što se u prvom članku autori pozivaju na riječki portal *Fiuman.hr* i navode kako su informacije neslužbene.

Vera Begić Blečić (36) je pročelnica za sport i tehničku kulturu Grada Rijeke i već je jednom pijana skrivila prometnu nesreću. Tada je rekla da je pogriješila i da se kaje

Tešku prometnu nesreću na Istarskom ipsilonu skrivila je pročelnica za sport i tehničku kulturu Grada Rijeke **Vera Begić Blečić (36)**, neslužbeno doznaje portal Fiuman.

Slika 5.1.1.4. Prenošenje nepotvrđenih informacija od strane drugih portala

[18]https://www.24sata.hr/news/procelnica-skrivila-nesrecu-prije-bila-uspjesna-atleticarka-586436
[19]https://www.24sata.hr/news/bio-je-pravi-obiteljski-covjek-sve-im-je-iscezlo-u-sekundi-586453

Poštivanje istinitosti kao profesionalnoga standarda novinarstva u kontekstu dokumentiranosti tvrdnji koje se iznose, odnosno pouzdanosti izvora informacija, primjenjuje se jednostrano. Poziva se na objave drugih portala. U svakom od odabranih tekstova za analizu autori se pozivaju na informacije drugih portala, dok se ostatak teksta odnosi na ponavljanje već pročitanoga.Četvrti tekst s naslovom „Vozila pijana: Pročelnica dobila mjesec dana istražnog zatvora" ponovno opisuje kako je došlo do nesreće, ali i donosi izjavu vozačice vezanu uz prijašnju nesreću koju je skrivila:„'U maloj brzini lupili smo branicima. Kad sam se vratila, nisam više vidjela njezin auto. Tri puta sam zvala policiju i čekala tri sata. Napravila sam grešku, pokrit ću se po ušima'– rekla je tad pročelnica za Novi list."[20]Novinar je morao biti svjestan stereotipa koji se vežu uz nesreće, posebice kada su u pitanju žene. Unatoč tome, isticanjem prijašnje nesreće počinjene također pod utjecajem alkohola, uspio je pojačati interes čitatelja za temu, umnogostručiti negativne komentare komentatora i tako povećati *klikabilnost* članka, njegovu pojavnost na internetu i bolju poziciju na portalu. Time se samo potvrđuje kako negativno prenesene objave ili pak one koje u svijesti korisnika medija pobuđuju negativne emocije, imaju daleko više odjeka no što ih imaju pozitivno intonirane objave ili eventualno pobijanje onih negativnih – tvrdnjama drugih aktera.

U petom analiziranom tekstu s naslovom „Pročelnica se s 1,59 promila Yugom zabila u kameni usjek!" fokus je na nesreći koju je bivša pročelnica skrivila na istarskom ipsilonu, dok se u zadnjem dijelu teksta čitatelje ponovno podsjeća na nesreću koju je imala u ožujku 2002. godine. Tada je, kao 20-godišnjakinja, vozila Yugo 45 u Jurdanima kraj Rijeke. Izletjela je s ceste i zabila se Yugom u kameni usjek. U vozilu je bila sama, a izmjerili su joj 1,59 promila alkohola.[21]

5.1.2. Analiza komentara čitatelja

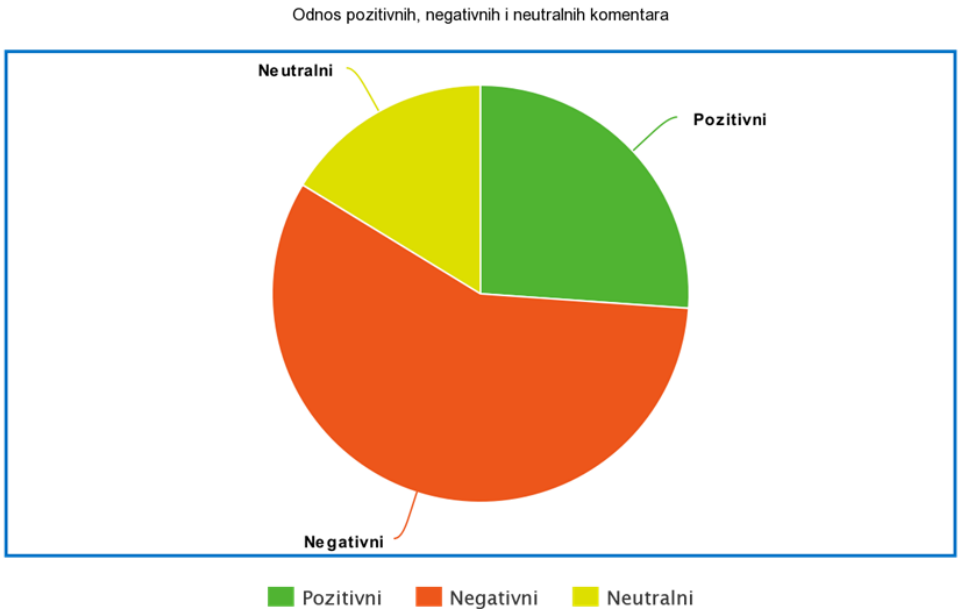
Nakon što se novinarstvo preselilo na internet i društvene mreže, mogućnosti za čitatelje postale su još mnogobrojnije. Ono što je najviše utjecalo na čitatelje jest upravo otvaranje prostora za izražavanje vlastitoga mišljenja, stava ili neslaganja. S druge strane, i mediji su na taj način profitirali jer mogu u bilo kojem trenutku dobiti povratnu informaciju od svojih čitatelja, a samim time se i prilagođavaju interesima i željama publike što im donosi

[20]https://www.24sata.hr/news/bio-je-pravi-obiteljski-covjek-sve-im-je-iscezlo-u-sekundi-586453
[21] https://www.24sata.hr/video/procelnica-se-2002-godine-yugom-zabila-u-kameni-usjek-586544

veću posjećenost medija i sadržaja koji objavljuju. No, osim pozitivnih karakteristika nisu izostale ni one negativne, a upravo je jedna od njih vrijeđanje, poticanje na mržnju i nasilje čemu svjedočimo svakodnevno, posebice na portalima i na društvenim mrežama.

U kontekstu ovoga diplomskog rada komentari čitatelja analizirani su u više potkategorija – jesu li oni pozitivni, negativni ili neutralni; prema kome su usmjereni; jesu li uopće povezani s člankom; vrijeđaju li po kojoj osnovi i, ako da, po kojoj; potiču li druge na nasilje ili mržnju; sadrže li stereotipe.

U slučaju nesreće bivše riječke pročelnice Vere Begić Blečić riječ je o ukupno 932 komentara čitatelja.Istraživanje je pokazalo da je najveći broj komentara, odnosno njih 532 negativan. Radi se o 57,6 posto od ukupnoga broja komentara. Komentari većinom vrijeđaju sudionike događaja, točnije samu vozačicu, autore članaka, institucije ili nekoga drugog. Primjerice, komentar nadimka DavorRinck piše:„Dajte se malo uozbiljite gospodo novinari. Kak to može bitei !U nepreglednom zavoju je bočnim lijevim ogledalom udarila u bočno lijevo odgledalo automobila Škoda, slovenske registarske oznake, kojim je iz suprotnog smjera upravljao 31-godišnji slovenski državljanin". Lijevo lijevo a idu u suprotnom smjeru?“; komentator LOVAC NA PINOKIJE kaže: „Još jedan židov na rukovodećem mjestu. Ovakvi bešćutni ljudi nam sjede u foteljama i upravljaju Hrvatskom.“; VEX_2 komentira: „Pravna država? Tri prouzročene nesreće?! Da se prva dva puta djelovalo, čovjek bi bio živ! Zavezat za stup i pustit samovozeće vozilo u nju. Nema pravdanja za pijanstvo za volanom! Nema pravdanja za oduzimanje života! Oko zaboko zub za zub!“; Prevaratska Republika kaže: „ziher je bila u društvu svojih pijanih krampača i ponosno ulijevale u sebe koja više može utovarit usebe i takvi hrpe danas na cestu izlaze svojim vozilima, nažalost.“; newyorkcitykaže: „ova je i polagala pijana a izgleda da je i ispitivač zajedno s njom pio tokom vozačkog ispita...“; Deaktivirani korisnik kaže: „Tekstopisac stvarno si majstor za napisati polutekst, za prepucavanje.“; sjever s komentira: „Pijana kravetina fuj,nema obraza sama otic s funkcije.“

Slika 5.1.2.1.Odnos pozitivnih, negativnih i neutralnih komentara

Ukupno je 26,1 posto komentara pozitivno, odnosno njih 241. U tim se komentarima na dobronamjeran način iznosi vlastito mišljenje i komentira situacija. Pa tako komentator nadimkaBlablabla bla blakaže: „Koliko samo mržnje u vama ima, ta cura je mogla biti vaša majka, kcer, sestricna, ili vi sami! Cura sigurno nije sjela za volan sa namjerom da nekog ubije kao ni da upropasti svoj ili tudji zivot! Opasniji su ovi sto sire mrznju sa komentarima i osude nego osoba kojoj je najmanja namjera bila sjesti i ubiti nekoga! A sad nije se pridrzavala zakona, istina! Ali svi ti koji pljuju su sveci koji lizu oltare i sa takvim gnjusnim komentarima tjeraju samo poglede drugih ljudi sa vlastite savjesti! Jer tko zna sto su sami napravili u vlastitim zivotima! Tu sliku sto je napravila ne ce njoj nitko obrisati pred ocima da deset dozivotnih dobije! Jer pakao koji ce na zemlji proci je veci od od bilo kojeg zla koje ljudski um poznaje! Umjesto da ljudi pognu glavu oni upiru prostom! Pognuti glavu iz pristojnosti prema jednoj i drugoj strani i biti sretan sto vas same takva sudbina nije docekala! Ne vazite moje rijeci niti slova ja samo govorim realno onako kako bi trebalo biti na ovom svijetu! I ne shvacajte krivo da odobravam isto! Jer meni je iskreno zao i iedne i druge strane i ako mi ni jedna ni druga strana ove price nisu nitko i nista! To je pravda da Vam bude zao, ne samo za ovu situaciju vec opcenito u zivotu! RIP“; mr_ Juzbasic piše: „Cemu sada hajka na gospodju Veru Begic-Blecic ? Prvaci svijeta ste kada treba suditi drugima.“

Neutralnih komentara ima ukupno 150, odnosno 16,4 posto. Neutralni Pyro_1 piše: „Kriva je, ali ide mi na kuki ovakvo stvaranje linča, bijesna rulja jedva dočeka moralizirat i

zahtjevat smrtne kazne i sl. izopačeni ste totalno“; Ondić kaže: „Nebitno iz koje je stranke, doticna je pogresila i za to ce snosit sankcije“; Lun@777 komentira: „I u redu je da je podnijela ostavku. Za onakva djela koja je počinila u pijanom stanju moraju svi odgovarati, bez obzira kojoj stranci pripadali.“; Štomi piše: „Koliko god bila kriva , u biti žao mi je i žene--> da je muško - i dalje bi bio pročelnik ili gradonačelnik.“; nori: „Neznam što ljudi vide u tom alkoholu“; 32mirko kaže: „nemam riječi....Koliko ljudi još treba poginuti greškom alkoholičara? Koliko života se još treba ugasiti? Da bi se adekvatno reagiralo i da bi se alkoholičari kaznili ? Sramota! Sramota!“; EU LAW:„Najzalosnije u hrvatskoj je vidjeti koliko se politicke strukture mjesaju u pravo i pravosudje za sto je sasvim logicno da hrvatskom pravosudju pada kredibilitet i povjerenje a sa time i vjera u institucije pravne drzave“.

Najveći broj komentara, odnosno njih 532, uglavnom vrijeđaju. Vrijeđanje se svodi na nazivanje vozačice pogrdnim imenima i iznošenje vlastitoga mišljenja komentatora o kazni koju bi trebala dobiti. Ono što je također primjetno jest i vrijeđanje na osnovi političke pripadnosti, pa se tako većina komentatora poziva na SDP. Primjerice, komentator nadimka Belzi kaže: „Sad ce rijecki sdpovski establishment uciniti sve moguce da se cugerica-ubojica izvuce sa sto manjim kaznom. Pa zaboga, ona je njihova!“ Prekrasni piše: „Čim ste sakrili stranku kojoj pripada,znamo da je Obersnelov SDP u pitanju.Da je HDZ-ovka,vrištalo bi sa svih strana.“; Viktoriva nastavlja: „Ma iz SDP-a je pustite ju nevina je, samo je jednog ubila! Mjesec dana je previše“; crazy mind: „sportasica i olimpijka? ispravno je reci alkoholicarka. obersnel i ekipa kao i"pravosude"snose odgovornost sto je ta alkoholicarka i dalje bila u posjedu vozacke dozvole koja je u njenom slucaju bila u stvari dozvola za ubijanje“; Zorana kaže: „Žena je cugerica bavi se politikom i politički ne podobna jerbo je već dosada skinuli ranije .no Još žene nagraditi kakvim imunitetom“.

Osim toga, vidljivo je da su pojedini komentari bazirani na zakonskoj regulativi u Hrvatskoj, točnije komentatori su nezadovoljni provođenjem zakona, pa se tako pozivaju na pravosuđe za koje smatraju da ne primjenjuje ista pravila za sve građane,odnosno – smatraju kako su političari ili članovi određenih političkih stranaka u povlaštenijem položaju u odnosu na ostale građane. Primjerice, komentator nadimka zelot22piše: „Ako je suditi po sudskoj praksi u sličnim slučajevima, kazna će biti uvjetna te niža od zakonskog minimuma. Barem olakotnih okolnosti ima puno: žena, majka, kraljica, bivša športašica, pročelnica, pokajnica, itd.“; Mily22 piše: „koliko god da bude pisalo u presudi, kako bi malo zadovoljili narod, evo nje vani za dvije tri godine. Na žalost, kod nas to tako ide“; marze_123 kaže: „Sramota

,sramota ,sramota...hitno mjenjati zakone...ministre pravosuđa ,pitam se da je netko vaš poginuo, dali bi se i dalje držali stolice ili bi se trudili mjenjati zakone koji su apsurdni....pijana po drugi put skrivila nesreću ovaj put ubila i uništila živote mnogih ljudi ...SRAM VAS BILO ,hrvatsko pravosuđe....Draga obitelji preminulog ,vašu bol nitko nemože naplatiti kaznom ali znajte da niste sami i ima nas ,na žalost ove jadne države, jako puno u presudama koje se samo nizaju....Jako me žalosti pročitati ovu presudu ...strašno!!!“; gogs03021 piše: „Taj mjesec dana njezin odvjetnik, taman ima vremena da skupi dokumentaciju za olakotne okolnosti, kao što je Pavasović za tajkuna Mačešića, nakon što je pijan ubio mladića- ima PTSP, ne može bez tuđe pomoći, loše mu je, i izvukao gaa s kaznom ispod zak.min. Sutkinji Pražetini bilo je nebitno što je Mačešić recidivist, s 35 prekršaja, i Mačešić je u Puli za ubojstvo mladića "ljetovao" samo 13mj.naravno s slobodnim vikendima. Tako da mislim da je glupo trošiti novce nas poreznih obveznika za suđenje za koje se zna kako će završiti.“; egion2013 kaže: „Dokle god budu clanskom iskaznicom i rodbinskom vezom stitli se pojedinci nema dobroga samo lose...mjesec dana je dokaz kako funkcionira pravosude....tribalo bi odma sudit bez da ima mogucnosti obrane jer nema opravdanja za ovakvo nesto...“; ivica969 kaže: „Kojih 30 dana pritvora. Tatini sinovi adezeovi mogu radit šta hoće po cesti i nikom nista. Horvatinčić ubije tko zna koliko ljudi i opet nista. Jadna zaostala i zatupljena drzava. Lopovsko pravosude“.

Također,ne izostaju rodni stereotipi pa tako komentator nadimka Rocking Roller kaže: „Klasičan primjer prosječne nam Hrvatice današnjeg doba. Jeste za gin tonic?“; Stolicuprostrise kaže: „Prava je, nema sto, rvatica pijana. Treba joj suditi za ubojstvo s namjerom, kao i svim ostalim budalama koje sjednu za volan pijani.“; Pamtim kaže: „Žena, "intelektualka", stup društva. 1.81 alkohola u krvi..... Pred Hr je lijepa budućnost. Hvala BABE, zavrijedile ste svaku kunu od Soroša i Hr vlade.“; Francesco_Totti kaže: „Najbolje mi kad cura pijana skrivi prometnu nesrecu hahahahaha“; Prevaratska Republika piše: „ziher je bila u društvu svojih pijanih krampača i ponosno ulijevale u sebe koja više može utovarit usebe i takvi hrpe danas na cestu izlaze svojim vozilima, nažalost“.

Jedan komentar posebno je zanimljiv jer se u njemu prozivaju svi, od kolumnista *24sata.hr*, pravosuđa, političkih stranaka do samih aktera događaja. Komentator nadimka LOLNekidakle piše: „Kada ovako nešto čujem odmah mi se digne tlak i dođe mi da poželim otići u tu gradsku skupštinu poslati i nju i one koji je štite u 3pm. Sada slijedi kolumna Klauškog, ooops ipak ne, zaboravio sam da je ova iz ″ljevice″, a ne Thompson ili Kolinda pa onda ništa od toga. Ovakve slučajeve bi narod trebao sam rješavati po hitnom postupku, jer je

očito da je koza povezana sa nekima koji imaju veliki utjecaj i štite je, tako je došla i do posla. Tu pravda neće biti zadovoljena . Nema šanse da dobije kaznu koju zaslužuje a to bi bilo 10+ godina u zatvoru i to ne da pola toga vremena boravi na dopustima kao Čačić i slični. Drugi put joj je, oba puta je bila pijana, već jednom bježala sa mjesta nesreće, ako joj prvi put nije bilo dovoljno da se otrijezni neće niti ovaj put i ako je se pusti napraviti će to opet. Zato pravosuđe pustite na miru onoga ugostitelja što odbija gayeve i pozabavite se ovakvim slučajevima. isto tako bi trebalo biti i sa Horvatinčićem i svima ostalima majmunima. Naravno od toga neće biti ništa. Gledam neki dan američko pravosuđe, lik ubio nekoliko ljudi i dobije kaznu zatvora 300-400 godina. E to je pravosuđe, gdje svaka žrtva je bitna i za svako to ubojstvo mu se računa kazna a ne 1-2 godine kao kod nas kao da je pregazila psa. Svakome se može dogoditi nezgoda u prometu, malo ti misli odlutaju i paf nesreća ali ako sjedaš za volan pijan i to dva puta, to više nije nezgoda i treba je tretirati kao i svakog tko nekoga usmrti oružjem ili slično.“

Velika većina negativnih komentara sadržava obraćanje drugim komentatorima, a u njima se provocira i vrijeđa na temelju neslaganja s iznesenim mišljenjem neke druge osobe. Radi se o 35 takvih komentara od ukupnoga broja. Primjerice, komentator zajgorec kaže: „Šta sereš...ko da nikad nisi vozio pijan“; bolnaistina kaže: „To, žena, majka??? nek ti bude isto.“

U pravilima komentiranja na portalu *24sata.hr* (navedenim ranije u ovom radu) jasno su definirana pravila kao i sankcije za njihovo kršenje. No, ono što je primjetno jest da nekolicina komentara koji krše navedena pravila nisu sankcionirani. Sama činjenica da komentatori komentiraju nešto što nema veze s člankom, da međusobno razgovaraju i jedni drugima repliciraju izvan teme članka, dovoljan je povod da *24sata.hr* takve komentare izbriše ili da čak onemogući registrirane članove u daljnjem komentiranju. Iz priloženoga se vidi da portal *24sata.hr* ne koristi mogućnosti koje je sam propisao.

Nerijetko se u hrvatskome medijskom prostoru čuje kako komentari čitatelja na članke na portalima ili komunikacija na društvenim mrežama predstavljaju govor mržnje. Njega možemo definirati kao izražavanje ili poticanje na netrpeljivost i diskriminaciju u bilo kojem obliku i na bilo kojoj osnovi. Nizom članaka Kazneni zakon i mnogi prekršajni zakoni sankcioniraju pojedine pojavne oblike govora mržnje. „(…), iako ne postoji jedinstvena odredba koja na jednom mjestu uređuje sve oblike govora mržnje, govor mržnje u Hrvatskoj svakako nije podnormirana materija; upravo suprotno, pojedini njegovi aspekti uređeni su

kroz niz propisa, među kojima često nema jasne crte razgraničenja“ (Munivrana Vajda i Šurina Marton 2016: 442).

Pronađeno je pet komentara koji predstavljaju kazneno djelo javnoga poticanja na nasilje. Primjerice, komentator Bakrena.taca kaže: „U Svedskoj je skolska ministrica presla most iz Danske (gdje je 0,5 promil dozvoljen) u Svedsku (gdje je 0.2 granica). Imala je 0.2 I DALA OTKAZ! Nikakvu nesrecu nije skrivila ni tad ni prije. samo 0.2 promila u krvi. Inace Aida Hadžialić nase gore list. TO JE MORAL i svijest! Ova gadura treba da se objesi“; arf_4 piše: „ljudi ajmo je linčovat“.Postavlja se pitanje zašto takvi komentari nisu sankcionirani. Sukladno navedenim pravilima portal *24sata.hr* ima mogućnost kazniti takve komentatore brisanjem njihovih komentara, ali i korisničkoga računa.

Ono što je dodatno zanimljivo jesu i imena komentatora. Na portalu je jasno navedeno da je prilikom registracije potrebno navesti istinite osobne podatke, ime, prezime, OIB, adresu i slično. No, većina komentatora skriva se pod različitim nadimcima. Ukupno je pronađeno šest komentatora koji su predstavljeni imenom i prezimenom (iako ne možemo biti sigurni da nisu odabrali lažno ime i prezime kojim su se predstavili):RadmanMirjana, MiljenkoZupetic, Eva Maras, SanjaVrban_1, Boris Ivancic i DraženČičak-Gti. Ovih šest komentatora ostavilo je ukupno 14 komentara od kojih je samo jedan negativan, dok su svi ostali pozitivni ili neutralni. Uglavnom su izrazili svoje mišljenje ili odgovarali drugim komentatorima.

Anonimnost na portalima zapravo je dodatan poticaj komentatorima da vrijeđaju sudinike događaja, novinare ili sve druge osobe jer znaju da neće biti identificirani. Komentari kojima se javno potiče na nasilje ili mržnju ipak odskaču od uobičajenih komentara kojima se vrijeđa po bilo kojoj osnovi, ako ništa drugo zato što predstavljaju kazneno djelo i time imaju dodatnu težinu. Neshvatljivo je toleriranje takvoga postupanja unutar javnoga prostora, što internetski prostor portala *24sata.hr* svakako jest.Novinari ovoga portala, sam portal ili drugi novinari i portali prozvani su u 10 komentara od kojih se svi pozivaju na nepristranost medija i neobjektivno izvještavanje. Komentator Belzi kaže: „Strasno. Ipak, ne vriste naslovi tipa "Pijana sdpovka ubila covjeka", sto bi da se radi o pripadnici desnih stranaka, svakako bilo na svim naslovnicama veeeeelikim slovima. Toliko o nepristranosti medija.“; vanunited kaže: „Riječka pročelnica, Sdp se ne spominje, osim malim slovima u komentarima... nepristranost medija u ovom slučaju je više nego očita“; Ira kaže: „Bez zelje i namjere da opravdam debile iz HDZ-a...zašto ni jedan medij nije u naslov ili u tekst stavio da se radi o SDP-ovoj zastupnici? Kad drugi nešto skrive naslov kreće HDZ-ov, MOST-ov, HSP-ov itd...nije da je bitno čija je, ali iritira vaša očigledna pristranost jednoj strnci. Budite pošteni i isti prema

svima! A dotičnoj treba zabraniti voziti iti kariolu/tačke!“; Igor kaže: „Zašto svako malo moramo čitati ovakve članke, nju i sve odgovorne za njezino ne kažnjavanje oštro kazniti dugotrajnim zatvorom....“; Bucimir kaže: „Da je kojim slučajem članica HDZ-a mediji bi ju već "razapeli"!“; Zytel12 piše: „Molim Vas da ispravite u početnoj izjavi imate 2 puta riječ PRIJE. Nakon toga molio bih Vas da izbrišete ovaj komentar. Hvala“; Deaktivirani korisnik kaže: „Politički novinari. Zašto ne pišete da je SDP-ovka?“

U ostalim člancima komentatori uglavnom vrijeđaju po svim osnovama vozačicu i prozivaju političke stranke HDZ i SDP, čime krše Ustav RH.

5.1.3. Stereotipi i predrasude o vozačicama

Stereotipi i predrasude prisutni su u velikoj mjeri. Izvještavanje novinara o događaju izazvalo je upravo ono što je očito i bio cilj medija – burne reakcije komentatora i čitatelja. Pa tako komentator Gdejepecat kaže: „Čestitke sucima koji su je pustili nakon što je prošle godine pijana skrivila nesreću i pobjegla! Ovaj gospodin ide vama na dušu! A za pijanduropročelnicu nema pomoći.“; Deaktivirani korisnik kaže: „Uništen jedan obiteljski dom radi jedne bahate pijanice. Nema to veze sa sportskim duhom, ali ima veze sa političkom pozicijom. Manjak odgovornosti, savjesti i nadasve pameti. Nedodirjiva se smatra gospođica Vera Begić Blesić, a samo je obična ovisnica, i ubojica. Sramota. Da Bog da jednom shvatila što si učinila, drugi put za redom. Jer kako si pokazala, tvoje riječi su riječi za medije, za sud, za susjede. Nikad se ti nisi pokajala jer si skrivila u lipnju 2017e prometnu nesreću, pa se ko pičkica skrivala i bježala od policije. Nema tu pomoći, nema popravka. Jedino što se može popraviti, je da takav profil ovisnice završi iza rešetaka na doživotno, kako bi zaštitio sve druge uzorite vozače, sugrađane i sunarodnjake. Jadni roditelji, jadna njena majka Jadranka Antunović, vidjeti i svjedočiti u što ti se pretvori rođeno dijete. A najprije, jadna obitelj preminulog supruga, oca, sina i brata. Otići na taj način je neoprostivo. Sućut obitelji.“; Anteee kaže: „Ne razumijem ni ovu nazovimo prijateljicu, daj malo postovanja prema samom poginulom i njegovoj obitelji, to tko i sto je bio, ne treba cijela zemlja i tri okolne znati... Ovdje je samo bitno da je poginuo zbog neodgovorne, neoprezne, pijane vozacice koja je vec trebala biti dobro kaznjena jer je vec jednom skrivila prometnu i pobjegla sa mjesta iste u istom stanju kao sto je bila i ovaj dan kad je ubila covjeka... Ali posto je ona u politici onda sto bi " dama " bila kaznjena... Za njih ne vrijedi to pravilo... Treba prvo ubiti neduznu osobu da bi se kod nas nesto poduzelo, nazalost... Uvijek se oko losih stvari vrtimo u krug... Sad dat

ostavke svima koji su je stitili... I onima koji su je pustili opet u promet, a imala je malo vise prekrsaja...“; Rocking Roller kaže: „Sportašica, karijeristica, poslovna oziljna žena, dama čak štoviše... Izvana gladac, iznutra jarac, kako to kod takvih obično bude... Najviše je smeća upakiranog u celofan.“; pero111kaže: „Šta tuče, medicu, bisku...?Dama je stručna za kulturu ispijanja alkohola a gdje joj je kultura u prometu?Zar pročelnica za kulturu nebi trebala biti podjednako kulturna na svim poljima?Da su ona i njeni drugovi jaki ljubitelji šljive znamo još iz ‘91 a i puno prije !!!”; LOLNekipiše: „Hej ljudi, ova je pročelnica za kulturu i sport, helloo, za KULTURU I SPORT, već više puta vozi pijana i ima prometne nesreće. To su vam ta mjesta na koja se uhljebljuju razne moralne nule sa debelim vezama, a vi građani ih plaćate da rade na mjestima koji su izmišljeni samo da ih se može negdje ubaciti. Gdje su ostavke ljudi na čelu Rijeke, tko je ovu kozu postavio na to mejsto ako je poznata pijanica i već je imala prijestupe. Zbilja jako puno će ova moći vaše sugrađane naučiti o kulturi i sportu, nema šta, pravi uzor svima. Prvo udari majku i šestomjesečno dijete i pobjegne sa mjesta nesreće a sada ovo. Sada kreće naravno ″kajem se, žao mi je, bla bla″, a za odvjetnika vjerojatno nekoga od onih najskupljih pa da pokuša nekako izvrnuti činjenice u njenu korist iako je ovdje toliko otegotnih okolnosti da je ni takvi ne bi mogli spasiti. No, naše je to pravosuđe, stranačka veza je bitnija od krvne veze i sve je moguće, pa i to da se u ovakvim čistim slučajevima za dužu kaznu zatvor nađu nekakvi idiotski razlozi da im se smanji kazna. Kao nekoć kada su onom Žužiću smanjivali kaznu jer je dobar i školuje se u Švicarskoj. Sada kreće traženje veza kojih sigurno ima čim je na tom mjestu (sigurno na njega nije došla jer je najpametnija i najsposobnija, već zato jer je imala najjaču vezu). Šteta da u ovakvim slučajevima karma ne odradi svoje i ne vrati joj istom mjerom, da nju udari pijanac i npr. ostane nepokretna, to bi bila prikladna kazna jer od suda sumnjam da će je dobiti.“; zorana kaže: „Vozila cugerica pijana i dobila mjesec dana ljetovanja.a da li na nekom u navodnike kupljenom otoci jabuci i prevoz helikopterom kao Todorić to se ne zna vjerovatno neke smokvice kao aluzija na svim kupaći kostim smokvujer sigurno ga voli inicijal.A kako se formirala sila gravitacije tako da je Todorić pala na ima na glavu umjesto njih u . Širimo vidike“; papar_sol kaže: „Vozile smo nas 3: Vera i Blečić i Begić. Bile smo ful cuga. Vera lijevo, Blečićka desno i Begićka drito u nedužna čovjeka. Jbg....događa nam se to često u posljednje vrijeme.“; tulululi kaže: „Vele da se ta persona i bambusa pijana i da ne gleda s kim. Tko naiđe dobro dođe.“; tulululi kaže: „Pošto su danas u Hrvatskoj svi političari veliki vjernici pretpostavljam da je i dotična persona vjernica. Što kaže Biblija? Oko za oko, zub za zub. Nije li tako? Dakle! Dotičnu pod hitno likvidirati pošto je u prometnoj izgubljen jedan ljudski život. To je jedina pravda koju ja priznajem za takve i slične slučajeve. Sve ostalo je luk i voda, bolje rečeno sveta vodica. Niti

šteti niti pomaže. Nakon kazne koju će dobiti budala će i dalje lokati i ugrožavati nevine na cesti. Kao i Čačić. Amen.“; Blonde kaže: „žalosno, da se na tako visokim funkcijama ne mogu zaposliti dobre osobe, već ovakvo smeće, koja vjerojatno ima dobre veze.....sramota za ovaj sustav, koji ni tu ne funkcionira kako treba....strici, vujci i ostala rodbina. Ovu ženu zatvoriti na duže, da se opameti i nikada više za volan....g...ra.“; istinabolineke kaže: „odvratna ljiga... proljev ima vise vrijednosti od tebe.. daj Boze da duuuugo zivis i da ti jadan bude bas svaki dan.“

Uloga novinara trebala bi biti da nepristrano izvještavaju o bilo kojoj temi te da se činjenice sagledaju s više strana. Ono što je vidljivo u ovom istraživanju jest da novinari svojim izvještavanjem „izazivaju“ komentatore ne samo da prihvaćaju konkretne stereotipe i predrasude, nego i da ih sami proizvode i distribuiraju, čime se još više potiču negativni komentari. Autori analiziranih članaka svjesno iznose činjenice i detalje iz prijašnje nesreće bivše riječke pročelnice, a kasnije i iz obitelji stradalih. Oslanjaju se na negativnu predodžbu koju većina ima prema vozačicama pod utjecajem alkohola i na taj način dozvoljavaju poticanje i stvaranje stereotipa i predrasuda,a ujedno krše zakonske propise i smjernice o kvalitetnom obavljanju novinarskoga posla. Kako se vidjelo iz analize komentara čitatelja, ovakav način izvještavanja uspio je u onome što mu je bio primarni cilj – pridobiti brojne korisnike medija da napišu svoje mišljenje ispod članaka. Nažalost, u većini slučajeva mišljenje je to koje njeguje negativnu predodžbu prema vozačicama.

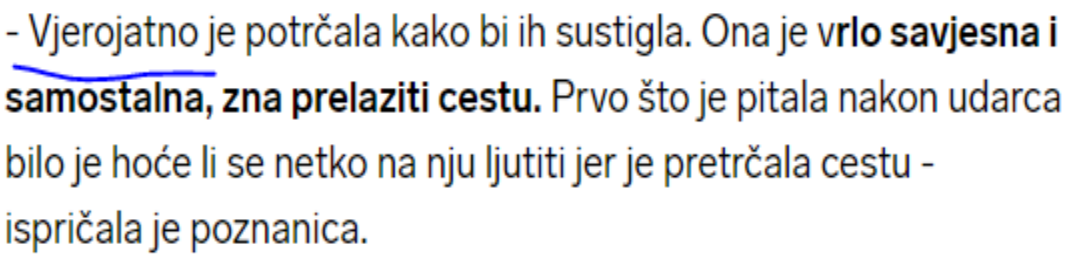
5.2. Način izvještavanja o nesreći ministrice Gabrijele Žalac

Prilikom upisivanja ključne riječi „Gabrijela Žalac“ u tražilicu *24sata.hr*[22], pronađe se ukupno 152 rezultata. No, detaljnijim istraživanjem odnosno upisom druge ključne riječi „Nesreća Gabrijele Žalac“ taj broj se smanjuje na 33 rezultata pretraživanja, od kojih se samo pet članaka odnosi konkretno na nesreću. Članci su objavljeni u periodu od 9. do 24. ožujka 2019. godine. Sama činjenica da je nesreću skrivila žena, predstavlja odličnu podlogu za stvaranje stereotipa.

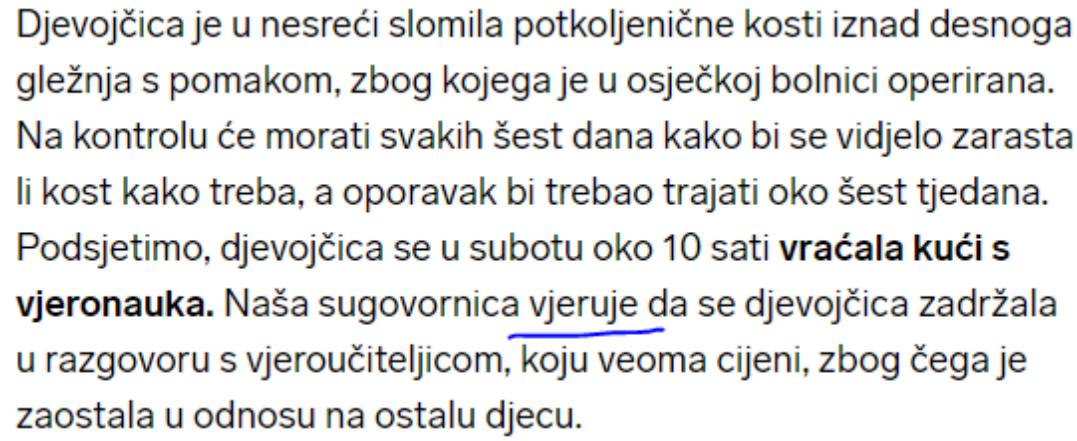
[22]https://www.24sata.hr/trazi?query=gabrijela%20%C5%BEalac

5.2.1. Analiza članaka s pozicije autorskog teksta

Ministrica regionalnoga razvoja i fondova EU Gabrijela Žalac uzrokovala je prometnu nesreću u ožujku 2019. godine u kojoj je teško ozlijeđena 10-godišnja djevojčica iz Vinkovaca. Ministrica je u trenutku prometne nesreće imala nevažeću vozačku dozvolu što je dodatno izazvalo interes javnosti za daljnji tijek događaja. Ono što je odmah primjetno u prvom objavljenom tekstu pod naslovom „Noga u gipsu: Djevojčica stigla kući, oporavljat će se tjednima“ jest da se ne navodi ime djevojčice – čime se poštuje Kodeks časti o zaštiti identiteta maloljetne osobe. U istom tom tekstu autorice Danijela Mikola i Helena Tkalčević pozivaju se na izjavu poznanice djevojčice iz koje je vidljivo da nema konkretnih dokaza o uzroku nesreće, što se potkrjepljuje riječima poput „vjerojatno“ i „vjeruje“.[23]

- Vjerojatno je potrčala kako bi ih sustigla. Ona je v**rlo savjesna i samostalna, zna prelaziti cestu.** Prvo što je pitala nakon udarca bilo je hoće li se netko na nju ljutiti jer je pretrčala cestu - ispričala je poznanica.

Slika5.2.1.1.Primjer izvještavanja na neutemeljenim dokazima

Djevojčica je u nesreći slomila potkoljenične kosti iznad desnoga gležnja s pomakom, zbog kojega je u osječkoj bolnici operirana. Na kontrolu će morati svakih šest dana kako bi se vidjelo zarasta li kost kako treba, a oporavak bi trebao trajati oko šest tjedana. Podsjetimo, djevojčica se u subotu oko 10 sati **vraćala kući s vjeronauka.** Naša sugovornica vjeruje da se djevojčica zadržala u razgovoru s vjeroučiteljicom, koju veoma cijeni, zbog čega je zaostala u odnosu na ostalu djecu.

Slika 5.2.1.2.Primjer izvještavanja na neutemeljenim informacijama

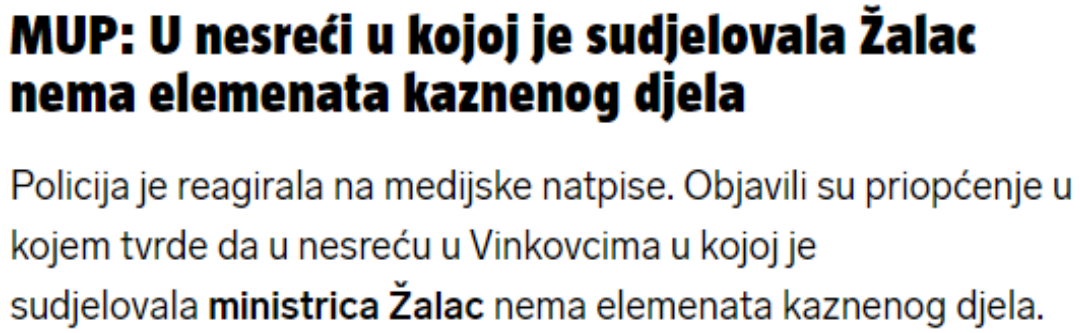
[23]https://www.24sata.hr/news/noga-u-gipsu-djevojcica-stigla-kuci-oporavljat-ce-se-tjednima-618748

Prvi tekst koji je objavljen o nesreći primjerene je dužine, ali o nesreći se piše samo u prvom dijelu teksta, dok se u preostalom dijelu navode nesreće u kojima su sudjelovali hrvatski političari.

Preostali tekstovi većinom su bili fokusirani na ostavku ministrice Žalac s naslovima poput: „Vozila je bez vozačke dozvole: Treba li ministrica Žalac otići?"[24] ili „Ostavka je lansirana! Premijer ministrici Žalac više ne vjeruje". [25] Sljedeći objavljeni tekst s naslovom„Dan nakon prometne ministrica Žalac je bila kuma na krštenju!"[26] izazvao je lavinu reakcija u javnosti. Svi kasniji tekstovi objavljeni o ovoj prometnoj nesreći „pali su u vodu" jer je fokus bio na kumi ministrice Žalac. Nakon toga otkriveno je kako je kuma prije nekoliko godina i sama skrivila dvije prometne nesreće pod utjecajem alkohola što je dodatno potaknulo negativne komentare i stereotipiziranje cijele situacije. Sljedeći objavljen tekst s vrlo senzacionalističkim naslovom„Isplivale kumine mračne tajne: Dvaput pijana skrivila nesreće" [27], također je neprofesionalno odrađen. Tekst je primjerene dužine, a donosi informacije o životu Marijane Obradović i njezinom poznanstvu s ministricom Žalac.

Tri teksta odabrana za analizu potpisana su redakcijski, dok su dva potpisana autorski. Od pet tekstova samo su dva primjerene dužine, a svi ostali su vrlo kratki. Zanimljiva je činjenica da ta dva teksta u prvom dijelu opisuju kako je došlo do nesreće, a zatim se veći dio teksta odnosi na slične situacije koje su se dogodile u Hrvatskoj i u svijetu te se daje usporedba i postavlja pitanjetreba li ministrica zbog svega dati ostavku, tj. snositi političku odgovornost: „- Ovakva nesreća može se dogoditi svakome. Kaznu je odmah podmirila i to nema veze s nesrećom - moglo se čuti iz Banskih dvora. Doznajemo da se premijer čuo s ministricom, a svi kolege u Vladi potreseni su nesrećom."[28] Također, u tekstu je u cijelosti prenesena izjava MUP-a o samoj nesreći.

[24]https://www.24sata.hr/news/vozila-je-bez-vozacke-dozvole-treba-li-ministrica-zalac-otici-618354
[25]https://www.24sata.hr/news/ostavka-je-lansirana-premijer-ministrici-zalac-vise-ne-vjeruje-620413
[26]https://www.24sata.hr/news/dan-nakon-prometne-ministrica-zalac-je-bila-kuma-na-krstenju-618494
[27]https://www.24sata.hr/news/isplivale-kumine-mracne-tajne-dvaput-pijana-skrivila-nesrece-620841
[28]https://www.24sata.hr/news/vlada-rh-o-zalac-svakome-se-moze-dogoditi-ovakva-nesreca-618310

Slika 5.2.1.3.Priopćenje MUP-a o nesreći ministrice Žalac

U petom analiziranom tekstu[29] iz naslova koji glasi „Što nije jasno? Žalac je vozila bez vozačke i pregazila dijete!“ vidljivo je da je i portal *24sata.hr* preuzeo „smjenu“ ministrice Žalac. Senzacionalistički pristup obradi teme ukazuje na neprofesionalno izvještavanje. Kroz cijeli tekst koji je u odnosu na druge analizirane tekstove prilično dugačak, provlači se pitanje ostavke ministrice Žalac. Navedene su neke izjave koje je ona objavila na svojem Facebook profilu, poput one o tome da je zaboravila produljiti vozačku dozvolu: „Propustila sam produljiti njezinu valjanost koju sam, kao i svi građani, dužna produljiti svakih deset godina te se zbog navedenog propusta ispričavam javnosti. Kaznu sam platila odmah sukladno Zakonu - napisala je Žalac.” Autorice također navode kako su čitatelji ispod komentara članka inzistirali na ostavci ministrice: „Brojni građani u komentarima ispod statusa pozvali su ministricu da podnese ostavku što smatraju jedinim ispravnim i vjerodostojnim činom.”

[29]https://www.24sata.hr/news/sto-nije-jasno-zalac-je-vozila-bez-vozacke-i-pregazila-dijete-618405

Slika 5.2.1.4. Primjer neobjektivnog izvještavanja

Dana 11. ožujka 2019. godine, odnosno samo dva dana nakon prometne nesreće koju je uzrokovala ministrica Žalac, tiskano izdanje *24sata* objavilo je i naslovnicu s javnim pozivom na ostavku čime je jasno vidljivo kršenje Kodeksa časti o objektivnom izvještavanju. Novinari bi u svojem izvještavanju (kako je već nekoliko puta navedeno u ovom radu) trebali poštivati Kodeks časti i biti objektivni, bez obzira na temu o kojoj izvještavaju. Ovdje je jasno vidljivo da to nije tako.

Slika 5.2.1.5. Naslovnica tiskanog izdanja 24sata – primjer neobjektivnog izvještavanja

5.2.2. Analiza komentara čitatelja

Prilikom analize komentara čitatelja na članke koji se odnose na nesreću koju je uzrokovala bivša pročelnica navedeni su Uvjeti 24 sata koje svaki korisnik koji želi komentirati članak mora prihvatiti i njima prilagoditi svoje ponašanje na portalu. S obzirom na to da se radi o istom portalu na kojemusu objavljenianalizirani članci, sve navedeno vrijedi i u slučaju komentara na članke o nesreći ministrice Žalac. I u ovom slučaju komentari čitatelja analizirani su u više potkategorija – jesu li komentari pozitivni, negativni ili neutralni; prema kome su usmjereni; jesu li povezani s člankom; vrijeđaju li po kojoj osnovi i, ako da, po kojoj; potiču li druge na nasilje ili mržnju; sadrže li stereotipe. Radi se o ukupno 900 komentara čitatelja.

Negativni komentari ponovno prevladavaju. Komentari su to koji uglavnom vrijeđaju aktere događaja o kojemu se izvještava ili druge komentatore ili oni koji donose negativni sud o radu državnih institucija, vrijeđaju ministricu na temelju njezina izgleda ili oni koji koriste neprimjeren rječnik, psovke ili iznose neprihvatljive stavove. Tako primjerice komentator nadimka Ralf kaže: „treba napravit cvarke od nje“; Papatest kaže: „Jesu li je viljuškarom utovarili u kombi na ispitivanje“; egzekutor kaže: „Dakle, adezeova ministrica sjeda u auto bez valjane vozačke dozvole, udari djete i dobije 500 kn kazne???? Ovu državu cijelu

proglasiti nevaljanom i dat je u koncesiju kinezima na 99 godina.....valjda će kinezi uspjeti popraviti bar dio ovog kriminala, nerada i nereda koje nam je donjela kriminalna organizacija Krivoustog zločinca....“; Neohumanist kaže: „Koja bezosjećajnost ministrice. Jutros ju je satrala autom, a popodne je još dolazi maltretirati u bolnicu da se opere pred javnošću, kao da dijete nije imalo dovoljno stresa i traume u jednom danu nego još i nju i cijelu svitu oko nje trpjeti pored bolesničkog kreveta.“; laky033 piše: „ni morala,ni srama,,baš onako domoljubno HDZ-ovski,prvo te pregazi autom,pobjegne sa mjesta nesreće,a onda te još i vrijeđa.U što smo se mi Hrvati pretvorili,to je za nepovjerovati,u zadnje smeće od naroda,,bez imalo morala,ljudskosti i srama.“

Pozitivnih komentara također ima. Radi se o komentarima koji su krajnje dobronamjerni, izražavaju želje za brzi oporavak djevojčici, a ujedno su neki stali i u obranu ministrice Žalac, iskazuju svoje mišljenje ili navode određene vlastite primjere sa sličnim/istim situacijama kada je u pitanju dokument čija je valjanost istekla. Tako komentator nadimka cura hercegovka kaže: „Nije bila pijana ni vozila brzo. Nije kriva za nesrecu. Kaznu je platila za nevazecu dozvolu. Nije ni njoj lako,e sad pitanje je.. ja bi dala ostavku da me ne prozivaju bez razloga stalno.“; ARMAGEDON kaže: „Samo neka djevojčica bude dobro ! Ovdje su svi ostali komentari nebitni“; AmbrozStubički kaže: „Svakome se može dogoditi da vozi bez dozvole. Jeli to neki problem??“; Sta te briga kaže: „Ljudi moji... Dijete je izletjelo na cestu, ne na pješački. Ne daj Bože nikome, dobro da nije više stradala. Maloj brz oporavak, a ministrici isto želim da što prije preboli ovu traumu, sigurno nije lako. Mene osobno bi ovo sve jako šokirao. Ne daj Bože ikom, eto...“

Vrijeđanja nisu izostala ni na nacionalnoj osnovi pa tako jedan od komentatora pod nadimkom Cajger kaže: „i većina roma koristi takve dozvole“.Jedan od komentara u kojem je jasno vidljivo da se stvaraju predrasude o vozačici jestonaj Bezobrvenajeziku koji kaže: „Sigurno je razgovarala na mobitelu...“

Zanimljiva je činjenica da postoji veliki broj neutralnih komentara. Radi se o komentarima u kojima komentatori izražavaju svoje mišljenje, iznose određeni vrijednosni sud, bio on pozitivan ili negativan, ali nije nađeno da bi oni ni na koji način predstavljali vrijeđanje ili omalovažavanje. Primjerice, Manina_ kaže: „Najbitnije je da djevojčica bude dobro. Da nije ministrica nitko ne bi ni slova napisao. Ne branim je, ali ima i puno gorih što su napravili pa nikome ništa“; dragan18 kaže: „Nedao Bog nikomu da se ovo dogodi !“; Sta te briga kaže: „Ljudi moji... Dijete je izletjelo na cestu, ne na pješački. Ne daj Bože nikome, dobro da nije više stradala. Maloj brz oporavak, a ministrici isto želim da što prije preboli ovu

traumu, sigurno nije lako. Mene osobno bi ovo sve jako šokirao. Ne daj Bože ikom, eto...“; Eaugenija kaže: „Koliko zloće u ljudima nemogu vjerovat. Jeste li svjesni da se to sutra može Vama desit! Želim brzi oporavak djevočici!“; Tina Minga kaže: „Daj ne budite glupi! Kao prvo svakom je se to na žalost moglo dogoditi.. djeca su djeca i nepredvidiva. Curica na žalost nije pazila i dogodilo se .. Hvala Bogu da je dobro i da će nadam se uskoro ozdraviti.. A da vam isto tako kažem da se istražuje tijek događaja zbog osiguranja i isto tako i pješaci MOGU biti krivi za prometnu nesreću i iz toga proizlazeću materijalnu štetu (nije da želim roditeljima da još pored toga zla moraju platiti i popravku auta) ali to su činjenice... barem u normalnim zapadnim zemljama.. ne znam jel isto tako vrijedi i u hrvatskoj.“

Prozivanje novinara ili portala također nije izostavljeno. Novinari kao i portal prozvani su najviše zbog senzacionalizma i neobjektivnosti izvještavanja. Deaktivirani korisnik piše: „kao što novinari ne odgovaraju zbog pisanja gluposti, u našoj državi ni ministri ne odgovaraju zbog svojih pogrešaka. Ne iščitavam iz ovih senzacionalističkih napisa da je ona skrivila nesreću. Istinabog, ne sjećam se kada sam i sama pogledala datum valjanosti osobnih dokumenata. To što bi trebala otići zbog svoje neučinkovitosti kao ministrice, to je druga pjesma.“; Patryck kaže: „Jeste s tim komentarima jadni kao i novinari koji od tog rade senzaciju. Zena nije kriva za prometnu i ne razapinjite je vise. Jos danas se i vama moze zlo dogiditi.. Ne sudite druge.“; Pocetakkraja kaže: „I kakve to veze ima sa ministricom pa vi naglasavate "Kuma Gabrijele Žalac" ???? Sramota i pre jadno od jednog medija“; Bbbdado kaže: „Užas koje žutilo i ovi koji se lijepe na to“; user_204 kaže: „clanak sponzoriran od strane oporbe.. ovo je izivljavanje.“; colonelo kaže: „Gabrijela je vozila sa vozačkom i nije pregazila dijete. Ovo je školski primjer lažne vijesti ..... a možda i nije?!? Možda novinari ne razlikuju pojmove? Ne imati vozačku znači ne imati vozački ispit. Tako je lako.“; zicer1010 kaže: „Bi li novinar 24sata, koji slucajno ostavi vozacku doma i sudjeluje u prometnoj za koju nije kriv dao otkaz? Najgore mi je kad moram braniti nekog iz vlade, i to HDZ-ovca, ali budite realni ljudi, ima milijun razloga zbog kojih svi oni trebaju, ovo nije, ako je djete istrcalo gdje nema pjesackog i ako nije vozila prebrzo“; little John kaže: „Pa ovoliko nisu pisali ni kad je Stazić pao s bicikla“; nnjmkd kaže: „Novinari, ajde malo "oladite". Nisu ostavke dali ni Bandić, ni Bernardić zbog prometa, ni pola HDZ-ovaca zbog kaznenih postupaka. Zašto bi sad ova žena trebala dati ostavku? Naravno, mora odgovarati po svim zakonskim propisima i to je to.“; pocetakkraja piše: „I kakve to veze ima sa ministricom pa vi naglasavate "Kuma Gabrijele Žalac" ???? Sramota i pre jadno od jednog medija“.

Rodna pripadnost pokazala se kao dobar temelj i inspiracija komentatorima koji ne biraju riječi.Croselimse kaže: „Neodgovorne pijandure...“; Provokator kaže: „Hadezeovka, vjernica, rvat`ca, sluša tonsona, pijandura.....imali šta gore...recimo da još prevari muža sa srbinom gdje bi joj bio kraj“; Trlibrli kaže: „Prestrasno. Pijana pokupi pješakinju pa pobigne bez imalo osjecaja . Ali zato svaku nedilju na misu, lizat oltare, tuc se u prsa kao velika Hrvatica i naravno uz pomoć veza i vezica dolazi do posla. Lipi primjer majke svojoj dici.“; Vidum kaže: „Mislim da joj podmeću. Na drugom članku lijepo piše da su znanstvenici dokazali kako samo muškarci loču.“; brave_heart_kaže: „Uzorni primjer domoljubne katolkinje na ponos HDZeju. Bog i Hrvatine!“; Deaktivirani korisnik kaže: „Zena, majka, katolkinja, rvatica i kraljica. 5 u 1!“; Nisan te tila kaže: „Obe su prave đikanice. Da mi je znat po čemu je ova zaslužila ministarsku fotelju. I kakva može bit kad joj ke prijateljica takva. Biće skupa odlaze na cajke i loču.“

5.2.3. Stereotipi i predrasude o vozačicama

Stereotipi i predrasude o vozačicama nisu izostali ni u drugoj analiziranoj nesreći. Izdvojeno je nekoliko zanimljivijih. Tako primjericeopca opasnost kaže: „Tko će zaštititi djecu od pijane majke ili je država opet zakazala?“; Deaktivirani korisnik kaže: „Legalne ubojice na cestama....“; Papatest kaže: „To što je sve više žena pijano govori da su Hrvati loši muževi a žene razočarane traže utjehu u tuđim krevetima a ako je ne nađu odaju se alkoholu i drogama ili odlaze u Srbiju i tamo stupaju u brakove.“;Miške kaže: „Pa dobro, Obradovićka si voli malo popiti, malo pojesti, malo se proveseliti. Baš onako slavonski. Pa Šeks je stalno pijan i u takovom stanju pisao ustav i zakone u korist svoje sranke. I neće ga izbaciti.“; veliki mudonja kaže: „dobrano utovljena besposličarka,duboko uvjerena da krunica riješava sve probleme...ajmo jedan meteor posred rvaCke“; Mirstobom kaže: „Da nije bubnula ovu djevojčici na cesti, i naredne 3 godine bi drljajbala sa isteklom vozačkom dozvolom.“; west66 kaže: „pa ona ni o sebi ne može brinuti“;bajica1009 kaže: „Krava pokazuje da je i glupača nije znala hebote koliko nemaš pameti i onih koji te podržavaju čisti idiotizam“; barbossa kaže: „Trabunjate svi već dva dana o istekloj vozačkoj dozvoli, cesti i neobilježenom pješačkom prijelazu. Kad ćemo doznati brzinu kojom je debela naletjela na djevojčicu? To je zapravo ključ cijele ove spletke.“; Lima_21 kaže: „Običnom čovjeku bi automatski uzeli vozačku dozvolu i strpali ga u zatvor. Al ovo je ipak ministrica. Zbilja cu iselit iz ove države ovo više nije ni za gledat ni za slušat. Sramota.“; WichDoctor kaže: „Sta nije poznato,, zgazila

ju jel se prasi sa njenim muzem“;Deaktivirani korisnik kaže: „Pa nije više vrijedno spomena ,gdje god kakvo zlo tu je hdz i njegovi krakovi hobotnice“; silavz kaže: „pijanstvo,kočijaški riječnik..baš pravo kumstvo.“; gvagec kaže: „Iz opanaka u cipele, to se tako zove. Baš je interesantno kako laže točno joj se vidi po pokretima, pa kaj ta mala misli da smo svi njeni seljoberi iz vukojeb**** .....“; SasaStanic kaže: „alkoholicarka jedna“.

Uloga novinara trebala bi biti da nepristrano izvještavaju o bilo kojoj temi te da se činjenice sagledaju s više strana. Ono što je vidljivo u ovoj analizi, kao i u prethodnoj, jest da novinari svojim izvještavanjem „izazivaju“ komentatore ne samo da prihvaćaju konkretne stereotipe i predrasude, nego da ih i sami proizvode i distribuiraju, čime se još više potiču negativni komentari. Kao štoje već pokazala analiza komentara čitatelja, ovakav način izvještavanja uspio je u onome što mu je primarni cilj – pridobiti brojne korisnike medija da napišu svoje mišljenje ispod članaka. Nažalost, u većini slučajeva mišljenje je to koje njeguje negativnu predodžbu prema vozačicama.

5.3. Razlike u izvještavanju i komentarima čitatelja u slučajevima prometnih nesreća koje su uzrokovala bivša riječka pročelnica Vera Begić Blečić i bivša ministrica Gabrijela Žalac

Istraživački dio ovoga diplomskog rada bavi se analizom izvještavanja na portalu *24sata.hr* o dvjema prometnim nesrećama koje najviše povezuje to što su ih uzrokovale osobe na visokim dužnosničkim funkcijama. Oba slučaja imaju dosta sličnosti i u kontekstu izvještavanja na izabranom portalu. U slučaju bivše riječke pročelnice Vere Begić Blečić u više se navrata pokušavalo prikazati pročelnicu isključivo kao negativku – u rasponu od senzacionalističkih naslova do ponavljanja pojedinosti koje su bile iznesene, poput one da je već prije pod utjecajem alkohola skrivila nesreću i pobjegla s mjesta događaja. Kasnije se to sve pokušalo korigirati jednim člankom u kojemu se piše o tome kako je ista pročelnica bila olimpijska pobjednica u bacanju diska i vrhunska sportašica.

Ono što je vrlo zanimljivo jest činjenica da iako se radi u oba slučaja o prometnim nesrećama, čitatelji su u komentarima imali potpuno drugačiji pristup – kada je riječ o sadržaju komentara. Ključna razlika je u tome što je u prometnoj nesreći koju je uzrokovala bivša riječka pročelnica jedna osoba smrtno stradala, a vozačica je bila pod utjecajem alkohola, što je imalo najjači odjek kako u izvještavanju, tako i u komentarima čitatelja. Isticanje toga elementa u naslovima i sadržaju tekstova te povezivanje s prijašnjom nesrećom

koju je uzrokovala također pod utjecajem alkohola, rezultiralo je mnogobrojnim negativnim komentarima koji vrijeđaju po gotovo svim osnovama.Upravo je to uvelike odredilo način izvještavanja kao i brojne propuste u smislu nepoštivanja zakonskih normi i propisanih smjernica za obavljanje profesionalne novinarske djelatnosti.

Ako govorimo o samom tijeku izvještavanja, u oba slučaja portal je izvještavao o ovim događajima i mjesec dana nakon što su se zbili i kada je interes javnosti mogli bismo reći postajao sve manji za ovom temom. Objavljivane su fotografije nesreća, a iznosile su se i neke nepotrebne pojedinosti iz života stradalih.Međutim, nastavak izvještavanja nije ni po čemu sličan. U slučaju Begić Blečić prvim se člankom obavještava o nesreći te se opisuje kako je do nje došlo, dok se u drugom članku odmah spominje kako je već triput uhvaćena u alkoholiziranom stanju za volanom.Informacije se iznose vrlo šturo, ali primjereno. Treći objavljeni članak ne može se promatrati na jednak način kao ostali. Naime, taj se članak može dovesti u vezu s konkretnim događajem tek u slučaju da se pratilo izvještavanje o nesreći. Autor teksta iznio je identitet poginuloga muškarca, nije objavio sliku i dalje nije pratio nastavak događaja. U slučaju Žalac prvim se člankom obavještava o prometnoj nesreći i prenose se određene informacije iako vrlo šturo.

Što se tiče analize komentara u oba slučaja, oni se kvantitativno ne razlikuju mnogo, ali se razlikuju sadržajno. U slučaju Vere Begić Blečić u prosjekuje bilo 230 komentara po tekstu, a u slučajuŽalac 200 komentara. Analiza se odnosila na ocjenu jesu li komentari pozitivni i/ili neutralni, ili su negativni. Pozitivnih i neutralnih komentara u slučaju Begić Blečić bilo je ukupno 57,6 posto, a u slučaju Žalac 51,45 posto. Radi se o komentarima koji na dobronamjeran način komentiraju situaciju, primjerice izražavaju sućut obitelji preminuloga, žele brzo ozdravljenje djevojčici ili pokušavaju ukazati na to da se takvo nešto može dogoditi svakome od nas,ili je pak riječ o onima koji iznose svoje stajalište, bilo pozitivno ili negativno, ali koje nikoga ne vrijeđa, ne diskriminira i ne omalovažava. Negativnih komentara u slučaju Begić Blečić pronađeno je 53,86 posto, a u slučaju Žalac 47,1 posto. Radi se o komentarima u kojima se na krajnje neprimjeren način, vrlo uvredljivo iznosi mišljenje, ponajviše vrijeđa aktere izvještaja ili druge komentatore. U oba slučaja, dakle, postoji razlika od 6 posto u omjeru pozitivnih/neutralnih i negativnih komentara.

Međutim, detaljnijom analizom negativnih komentara pronađene su značajnije razlike u sadržaju tih komentara, kao i u uzroku i motivu njihove objave. U slučaju Begić Blečić najveći je broj negativnih komentara onaj koji vrijeđa na rodnoj osnovi, odnosno poziva se na

žene pod utjecajem alkohola,dok je u slučaju Žalac postotak negativnih komentara nešto manji. Sasvim je jasno da je to izravna posljedica načina izvještavanja i isticanja toga da je vozačica već prije skrivila nesreću pod utjecajem alkohola što je izazvalo burne reakcije kod komentatora. Ujedno, posljedica je to i stereotipnoga prikaza vozačica u analiziranim člancima.

Ako se navedeno može u javnom prostoru očekivati od profesionalnih medijskih djelatnika, mogli bismo reći da onda ne čudi što „obični“ građani reagiraju na jednak ili čak gori način. Pojedinci frustrirani vlastitim neuspjesima i nezadovoljni svojim životom, ne gledaju samokritično na razloge zbog kojih se nalaze u toj situaciji, već svoje frustracije liječe premještanjem krivnje na druge pojedince koji su obično slabiji od njih. Općenito, presjek komentara na članke objavljene na hrvatskim portalima dobro oslikava i stanje u društvu, opće nezadovoljstvo i frustracije.

U oba slučaja pronađeni su komentari utemeljeni na rodnim stereotipima. No, i tu postoji značajna razlika između dva analizirana slučaja. U slučaju Begić Blečić radi se o 13,68 posto takvih komentara, a u slučaju Grgić o gotovo dvostruko manje – 7,1 posto.

Značajna razlika u postotku vidljiva je i u broju komentara u kojima se proziva, etiketira i stereotipno prikazuju državne institucije, posebice policiju i političke stranke i to uglavnom radi nejednakoga provođenja zakona za sve građane. U slučaju Begić Blečić takvih je komentara 9,47 posto, a u slučaju Žalac gotovo duplo više 16,13 posto. U broju komentara koji su odraz stereotipnoga prikaza crkve, drugih komentatora, novinara i medija općenito nema značajne razlike.

Što se tiče broja komentara koji predstavljaju najmaliciozniju skupinu i ostvaruju sve elemente kaznenoga djela javnoga poticanja na nasilje ili mržnju, nema velike razlike u analiziranim slučajevima. U slučaju Begić Blečić pronađeno je 3,21 posto takvih komentara, a u slučaju Žalac neznatno manje – 2,55 posto. Svih pet komentara koji predstavljaju javno poticanje na nasilje ili mržnju objavljeni na članke o nesreći u slučaju Begić Blečić, bez izuzetka, čine to na štetu pripadnika vozačica u alkoholiziranom stanju – jednako kao i u slučaju Žalac.

Odvajanjem komentara koje su objavili komentatori predstavljeni imenom i prezimenom (ako možemo vjerovati istinitosti toga podatka) od onih koje su komentatori objavili predstavljajući se različitim lažnim nadimcima, došli smo do zaključka da postoji

značajna razlika u kategorizaciji komentara koji su objavljeni. Omjer neanonimnih komentara koji su ocijenjeni negativnima u ukupnom broju negativnih komentara zanemariv je i iznosi svega 2,7 posto, odnosno 1,23 posto ovisno o slučaju. Promatramo li samo neanonimne komentare, omjer pozitivnih/neutralnih nasuprot negativnih jest 70 : 30 posto, odnosno 85,33: 14,67 posto, ovisno o slučaju. S druge strane, kada govorimo samo o anonimnim komentarima, omjer pozitivnih/neutralnih nasuprot negativnih jest 39,22 : 60,78 posto, odnosno 38,3 : 61,7 posto.

Rezultati istraživanja upućuju na to da je smanjen udio negativnih komentara kod komentatora koji su na portalu registrirani vlastitim imenom i prezimenom (ili možemo barem pretpostaviti da je tako). Anonimnost dakle ohrabruje komentatore da iznesu svoje najveće frustracije, vrijeđaju sudionike događaja o kojima se izvještava ili druge komentatore ne birajući riječi, često ulazeći u sferu diskriminacije, ponižavanja pa i pozivanja na nasilje. Nedopustivo je to, kao s aspekta kulture komunikacije, tako i s aspekta međunarodnih i domaćih propisa koji jamče zaštitu od takvoga postupanja. U konačnici, sam portal *24sata.hr*propisao je Uvjete kojih se moraju pridržavati svi sudionici komunikacije na portalu pod prijetnjom brisanja komentara ili čitavih korisničkih računa. Nejasno jezašto sam portal ne koristi te mogućnosti.

6. Zaključak

Činjenica je da su stereotipi nastali zahvaljujući čovjekovoj tendenciji pojednostavljivanja, grupiranja i tipiziranja kompleksnih vanjskih utjecaja koji potom njegovu percepciju svijeta čine poznatom i predvidljivom. Takve fiksirane stereotipne percepcije postaju otporne na promjene i teško ih je iskorijeniti. To je ono što je dio našega stvarnog života i upravo zbog toga svijet medija javno promovira rodni nesrazmjer između spolova, uvjerljivo uspostavljen na arhetipskim stereotipnim obrascima, koji publika potom prihvaća i tolerira kao reprezentativan – od medija kao sukreatora javnoga mišljenja, načina ponašanja i razmišljanja.

Mediji imaju ključnu ulogu u predstavljanju svakoga od nas, neovisno o spolu, boji kože ili nacionalnoj pripadnosti. Njihova je uloga nemjerljiva u stvaranju našega mišljenja o određenoj temi koju nam prenose, kao i u promicanju i zalaganju za jednakost. Pravo svakoga od nas je da bude informiran i upravo je to temelj novinarstva. No, kršenje temeljnih ljudskih prava i širenje predrasuda često postaje loša strana novinarstva. Samim time, takav način izvještavanja potiče različite, uglavnom negativne komentare publike i čitatelja. Kada se izvještava o prometnim nesrećama koje su uzrokovale vozačice (što je bio primjer u ovom diplomskom radu),mediji to često čine na neobjektivan i senzacionalistički način i samim time – osim što krše profesionalne novinarske standarde predstavljajući ih preko raširenih stereotipa – njeguju predrasude i šire podjele,što rezultira i negativnim prihvaćanjem takvih medijskih sadržaja. Koliki odjek negativnih komentara može imati takvo stereotipno izvještavanje, vidljivo je upravo u analiziranim primjerima dviju prometnih nesreća, u kojima su novinari svojim izvještavanjem doprinijeli izrazito negativnoj percepciji vozačica od strane čitatelja.

Analiza članaka na portalu *24sata.hr*pokazala je jasno vidljivu razliku u izvještajima o događajima u kojima je sudjelovala vozačica pod utjecajem alkohola i onima u kojima to nije bio slučaj. Autori krše standarde profesionalnoga novinarstva,izvještaj se u potpunosti oslanja na isticanje alkoholizirane vozačice i kao da svjesno gradi nastavak priče na stereotipnom prikazu vozačica„alholičarki". Najbolji primjer za to je što se kroz svih pet analiziranih tekstova prenose informacije da je vozačica i prijašnju nesreću skrivila pod utjecajem alkohola. Na taj način samo je dodatno potaknuta daljnja stereotipizacija cijele situacije. Iako je krajnji cilj medija profit,autori susigurno svjesni kakav je odnos javnosti prema ženama pod utjecajem alkohola i kakvu će lavinu reakcija izazvati tako obrađena tema.

Premda je izvještavanje o nesrećama nastavljeno i nakon što je interes javnosti oslabio, u tekstovima u kojima se izvještava o prometnoj nesreći bez utjecaja alkohola, primjetno je da nema većega kršenja profesionalnih novinarskih standarda, niti se izvještajtemelji na predrasudama i stereotipima.Drugačiji pristup obradi teme rezultira i drugačijom interakcijom čitatelja portala. Ne radi se toliko o broju komentara jer analizirani tekstovi imaju gotovo podjednak broj komentara, koliko o njihovom sadržaju.

Ne iznenađuje broj negativnih komentara koji su uvjerljivo prevladali u oba analizirana slučaja, koliko je zapravo porazna činjenica da komentari koji vrijeđaju, prozivaju druge komentatore ili sudionike događaja pa čak i pozivaju na nasilje – nisu uklonjeni.

S obzirom na to da portal *24sata.hr* ima mehanizme i legitimitet ukloniti takve komentare s internetskih stranica, čak i izbrisati korisničke profile komentatora koji su ih objavili, može se postaviti pitanje zašto to ne čine. Ono što portale uglavnom zanima jesu brojke – čitanost, dijeljenje sadržaja, broj interakcija jer to je ono što u konačnici donosi profit. Kako negativan sadržaj, mnogo više od pozitivnoga, povećava te parametre, podiže *klikabilnost* članaka, opravdano možemo smatrati da portal, odnosno njegovi novinari, svjesno izvještavaju na krajnje neprimjeren način, sve radi podilaženja pretpostavljenom ukusu publike, njihovim najnižim strastima i usvojenim predrasudama.

Institucije bi trebale sankcionirati medije kao i korisnike medija koji se ne pridržavaju pravila i svjesno ih krše. Ono što bi također bio jedan od mogućih načina unaprjeđenja profesionalnogizvještavanja jest usmjerenija edukacija medijskih profesionalaca i naglašavanje važnosti etičkoga postupanja u obavljanju profesionalne djelatnosti.Mediji nisu izmislili stereotipe, niti su oni nastali kao posljedica mogućnosti komentiranja članaka, već su prisutni svuda oko nas. Ono što bi mogao biti korak prema promjeni društvene klime jest upravo kultura poštivanja različitosti i tolerancije.

Svjesni ili ne, predrasude, stereotipi i diskriminacija postoje u svim sferama života, a mediji su ti koji ih zastupaju i/ili promiču. Upravo bi zato mediji u demokratskom društvu trebali djelovati kao sredstvo podržavanja demokratskoga poretka, što podrazumijeva i zauzimanje za ravnopravnost spolova. Bez obzira na to što u Hrvatskoj tu pretpostavku podupiru Zakon o ravnopravnosti spolova i Zakon o medijima, činjenica je da se u praksi ona uglavnom ne poštuje.

Sveučilište Sjever

SVEUČILIŠTE SJEVER

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, NATALIJA MARKIŠ *(ime i prezime)* pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica ~~završnog~~/diplomskog (*obrisati nepotrebno*) rada pod naslovom STEREOTIPNI PRIKAZ PROMETNIH NESREĆA KOJE SU UZROKOVALE VOZAČICE NA PRIMJERU PORTALA 24sata.hr (*upisati naslov*) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Natalija Markiš
(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnost i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, NATALIJA MARKIŠ *(ime i prezime)* neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom ~~završnog~~/diplomskog (*obrisati nepotrebno*) rada pod naslovom STEREOTIPNI PRIKAZ PROMETNIH NESREĆA KOJE SU UZROKOVALE VOZAČICE NA PRIMJERU PORTALA 24sata.hr (*upisati naslov*) čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Natalija Markiš
(vlastoručni potpis)

7. Literatura

Knjige:

[1] Brautović, M. 2011. *Online novinarstvo*. Školska knjiga. Zagreb.
[2] Chomsky, N. 2006. *Mediji, propaganda i sistem.* Zagreb.
[3] Malović, S. 2005. *Osnove novinarstva.* Golden marketing-Tehnička knjiga. Zagreb.
[4] Supek, R. 1992. *Društvene predrasude i nacionalizam*. Globus nakladni zavod. Zagreb.
[5] Tajfel, H.1981. *Human groups and social studies*. Cambridge University Press, London.

Časopisi:

[1] Kazneni zakon Republike Hrvatske, *Narodne novine* 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17.
[2] Zakon o medijima, *Narodne novine*, br. 59/04, 84/11, 81/13.

Zbornici:

[1] Borić, R. 2004. „Nejednakost u jeziku“. U: *Uostalom, diskriminaciju treba dokinuti!* Ur. Barada, V; Jelavić, Ž. Gipa d.o.o. Zagreb.
[2] Kulcsar Szabo, E. 2004. „Tragovi neraspoloživog?“ U:*Kulturni stereotipi: Koncepti identiteta u srednjoeuropskim književnostima*. Ur. Oraić Tolić, D; Kulcsar Sabo, E. Filozofski fakultet u Zagrebu. Zagreb.
[3] *Leksikon migracijskog i etičkog nazivlja*. 1998. Ur. Heršak, E. Institut za migracije i narodnosti. Zagreb.
[4] Mamula, M. 2004. „Nasilje protiv žena“. U:*Uostalom, diskriminaciju treba dokinuti!* Ur. Barada, V; Jelavić, Ž. Gipa d.o.o. Zagreb.
[5] Oraić Tolić, D. 2004. „Hrvatski kulturni stereotipi“. U:*Kulturni stereotipi: Koncepti identiteta u srednjoeuropskim književnostima*. Ur. Oraić Tolić, D; Kulcsar Sabo, E. Filozofski fakultet u Zagrebu. Zagreb.

Internetski izvori:

[1] Kodeks časti hrvatskih novinara, https://www.hnd.hr/dokumenti, dostupno 10.06.2020.
[2] Lubina, T; Brkić Klimpak, I. „Rodni stereotipi: Objektivizacija ženskog lika u medijima“, file:///E:/Downloads/lubina_brkic_klimpak%20(6).pdf, dostupno 20.07.2020.
[3] Marinović, M. 2016. „Participacija publike u online medijskom prostoru“, https://repository.ffri.uniri.hr/islandora/object/ffri:526, dostupno 22.07.2020.

[4] Milivojević, S. 2004.„Žene i mediji: strategije isključivanja“, *Genero: časopis za feminističku teoriju i studije kulture*, http://www.zenskestudie.edu.rs/izdavastvo/casopisgenero/6-genero-posebno-izdanje, dostupno 25.07.2020.
[5] Sever, I., Andraković, A. 2011.„Žena na javnoj televiziji“,file:///C:/Windows/system32/config/systemprofile/Downloads/1_1.pdf , dostupno 25.07.2020.
[6] Vertovšek, N; Tomović, A. 2015. „Medijsko zavođenje u suvremenom društvu spektakla i manipulacije“, file:///E:/Downloads/Nenad_Vertovsek_i_Anja_Tomovic_Medijsko_zavodenje_u_suvremenom_drustvu_spektakla_i_manipulacije%20(2).pdf , dostupno 27.07.2020.
[7] Ustav Republike Hrvatske, https://www.zakon.hr/z/94/Ustav-Republike-Hrvatske, dostupno 27.07.2020.
[8] Zakon o sigurnosti prometa na cestama, čl. 2., Narodne novine br. 67/08., 48/10., 74/11., 80/13., 158/13., 92/14., 64/15., dostupno 29.07.2020.
[9] https://mup.gov.hr/UserDocsImages//statistika/2020/Pokazatelji%20javne%20sigurnosti//bilten_promet_2019.pdf, dostupno 29.07.2020.
[10] https://rating.gemius.com/hr/tree/8, dostupno 30.07.2020.
[11] Uvjeti o registraciji i korisničkom računu 24sata.hr,https://www.24sata.hr/flatpages/uvjeti-koristenja/ , dostupno 04.08.2020.
[12] https://www.24sata.hr/trazi?query=vera%20begi%C4%87%20ble%C4%8Di%C4%87 https://www.24sata.hr/trazi?query=gabrijela%20%C5%BEalac, dostupno 07.08.2020.
[13] https://www.24sata.hr/news/vozila-pijana-tesku-nesrecu-u-istri-skrivila-rijecka-procelnica-586385, dostupno 07.08.2020.
[14] https://www.24sata.hr/news/pod-pritiskom-javnosti-vera-begic-blecic-podnijela-ostavku-591779, dostupno 07.08.2020.
[15] https://www.24sata.hr/news/procelnica-skrivila-nesrecu-prije-bila-uspjesna-atleticarka-586436, dostupno 08.08.2020.
[16] https://www.24sata.hr/video/procelnica-se-2002-godine-yugom-zabila-u-kameni-usjek-586544, dostupno 08.08.2020.
[17] https://www.24sata.hr/news/bio-je-pravi-obiteljski-covjek-sve-im-je-iscezlo-u-sekundi-586453, dostupno 10.08.2020.
[18] https://www.24sata.hr/news/noga-u-gipsu-djevojcica-stigla-kuci-oporavljat-ce-se-tjednima-618748, dostupno 10.08.2020.
[19] https://www.24sata.hr/news/vozila-je-bez-vozacke-dozvole-treba-li-ministrica-zalac-otici-618354, dostupno 10.08.2020.
[20] https://www.24sata.hr/news/ostavka-je-lansirana-premijer-ministrici-zalac-vise-ne-vjeruje-620413, dostupno 10.08.2020.
[21] https://www.24sata.hr/news/dan-nakon-prometne-ministrica-zalac-je-bila-kuma-na-krstenju-618494, dostupno 12.08.2020.
[22] https://www.24sata.hr/news/isplivale-kumine-mracne-tajne-dvaput-pijana-skrivila-nesrece-620841, dostupno 12.08.2020.

8. Popis slika

Slika 5.1. Statistika nastradalih sudionika u prometu prema spolu u 2019. godini 16
Slika 5.1.1.1. Primjer izvještavanja u kojem se stvaraju stereotipi o vozačici 23
Slika 5.1.1.2. Rečenica koja se ponavlja kroz četiri teksta odabrana za analizu. 24
Slika 5.1.1.3. Primjer neprimjerene poveznice unutar članka 24
Slika 5.1.1.4. Prenošenje nepotvrđenih informacija od strane drugih portala. 26
Slika 5.1.2.1. Odnos pozitivnih, negativnih i neutralnih komentara. 28
Slika 5.2.1.1. Primjer izvještavanja na neutemeljenim dokazima 36
Slika 5.2.1.2. Primjer izvještavanja na neutemeljenim informacijama 37
Slika 5.2.1.3. Priopćenje MUP-a o nesreći ministrice Žalac 38
Slika 5.2.1.4. Primjer neobjektivnog izvještavanja 39
Slika 5.2.1.5. Primjer neobjektivnog izvještavanja, naslovnica tiskanog izdanja*24sata* 40